Мустақиллик, Тинчлик, Ҳамкорлик

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамасининг газетаси

3 АПРЕЛЬ, ШАНБА № 64 (569). 1993 йил.

Сотувда эркин нархда.

ОНА ЗАМИНИМИЗГА БАРАКА УРУҒИ ҚАДАШ БОШЛАНДИ

БУХОРОИ ШАРИФГА САФАР

Республикамизда меҳмон бўлиб турган Малайзия Бош вазири Маҳатҳир бин Муҳаммад жаноблари 2 апрель куни Бухорои шарифга ташриф буюриб, шаҳарнинг меъморчилик обидалари, осори атиқалари билан танишди, меҳнаткашлар билан учрашди.

Сафар чоғида ҳурматли меҳмонга Ўзбекистон Республикаси Бош вазири Абдулҳошим Муталов ҳамроҳлик қилди.

Малайзия Бош вазири Маҳатҳир бин Муҳаммад шу куни Бухородан Тошкентга қайтиб келди.

(ЎзА).

ОЛИЙ КЕНГАШ ҚЎМИТАЛАРИДА

ҲАМКОРЛИКДА ГАП КЎП

Республикамизда қўшма корхоналар, ишбилармонлар ва тадбиркорлар фаолияти кенг ривож топаётганлиги сир эмас. Айни вақтда чет эл сармоялари жалб этилган юзлаб корхоналар ўз маҳсулоти билан харидорларини мамнун этмоқда. Ушбу жамоаларнинг муайян қисми халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш билан машғул эканлиги аҳамиятлидир.

Хўш, ушбу фаолият Бухоро вилоятида қандай йўлга қўйилган? Олий Кенгаш Халқаро ишлар қўмитасининг бўлиб ўтган мажлиси ана шу масалага бағишланди. Мажлис аҳли Ўзбекистон Республикаси ташқи иқтисодий фаолияти тўғрисидаги қонуннинг хорижий сармояларни жалб этиш ва ундан самарали фойдаланишга доир қисми қандай бажарилаётганлигини Бухоро вилояти мисолида кўриб чиқдилар. Бу ҳақда Олий Кенгаш Халқаро ишлар қўмитаси раиси П. Қ. Ҳабибуллаев ва Бухоро вилоятидаги 163-қурилиш тресги бошқарувчиси, Ўзбекистон халқ депутати Назир Ражабовларнинг ахборотлари тингланди.

Бухородаги бир қатор саноат корхоналари чет эл технологиясини қўлланиш, хорижий фирмалар билан ҳамкорликда иш юритиш бўйича муайян тажрибага эга. Ип-газлама ишлаб чиқариш бирлашмаси, трикотаж кийимлар фабрикаси, қоракўл терини қайта ишлаш, тикувчилик ва пиллакашлик фабрикалари фаолиятини бунга мисол қилиб кўрсатиш мумкин. Вилоятда Туркия, АҚШ, Италия, Корея, Сингапур, Югославия, Покистон, Греция, Швейцария каби ўнлаб мамлакат фирмалари билан ҳамкорликда қўшма корхоналар ташкил этилмоқда, мол айирбошланяпти, технология жиҳозлари ўрнатилиб, ишга солинаётир. Бу саъй-ҳаракатлар бозор иқтисодиёти шароитида маҳсулотлар сифати яхшиланиб, харидоргирлиги ошиши, ундан олинадиган даромаднинг кўпайишига ёрдам бермоқда. Энг муҳими — иқтисодиётни ривожлантириш учун янги-янги имкониятлар яратилаётир.

Бироқ қонун ижроси билан танишув шуни кўрсатдики, чет эл корхоналари билан ҳамкорлик қилаётган саноат тармоқлари фаолиятида ҳали ҳал этилмаган, ўз ечимини кутаётган муаммолар ҳам йўқ эмас. Мавжуд шарт-шароит ана шундай меҳнат жамоаларига тегишли вазирлик, қўмита, идора ва муассасалар ёрдамини кучайтириш, маҳсулотларни сотиш учун кенг имкониятлар яратиб берилишини тақозо этмоқда. Ҳамкорлик фаолиятини ривожлантириш юзасидан аниқ мақсадга қаратилган дастурлар ишлаб чиқилиши, ҳуқуқий эркинлик ҳамда имтиёзлар тизими белгиланиши лозимлиги таъкидланди.

Қўмита мажлисида кўрилган масалалар бўйича тегишли тавсиялар ишлаб чиқилди.

С. МУҲИДДИНОВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ МУҲТАРАМ ИСЛОМ ҚАРИМОВГА

БИЗ, Тошкент шаҳри Улуғ Ватан уруши ва республикамиз Қуролли кучлари фахрийлари «Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли», «Ўзбекистон — келажаги буюк давлат» рисолаларингиз муҳокамасига тўпланиб, ўз таассуротларимизни баён этганимиз ва фикр алмашганимизни мамнуният билан маълум қиламиз.

Республикамиз ўз мустақиллигининг иккинчи баҳорини кутиб олар экан, уни янада мустаҳкамлаш, порлоқ келажагини яратиш йўлидан дадил қадамлар ташлаб, илгарилаб бормоқда. Биз халқимиз онгида, унинг тафаккурида рўй бераётган кескин ўзгаришлар шоҳидимиз.

Сизнинг рисолаларингизда халқимизнинг келгусида ривожланган жамият қуриш режалари, ижтимоий тараққиётдаги янги йўли, бозор иқтисодига ўтиш сиёсатининг назарий ва амалий масалалари асосли равишда кенг ёритилган.

Мустақил ва буюк миллий давлатни барпо этиш учун диёримиз ва халқимиз барча имкониятларга, моддий ва маънавий бойликларга, улкан меросга, узоқ тарихимиз давомида шаклланган инсоний қадриятларга эгадир. Бу имкониятларни рўёбга чиқариш тинчликни, халқимизнинг бирдамлигини, унумли меҳнатини, истеъдодини сафарбар этишни, жаҳон тараққиёти ютуқларидан ижодий фойдаланишни тақозо этади.

Рисолангизда тасвирланган янги жамият андозаси халққа фаровон турмуш, ҳуқуқ, эркинлик беришга, миллий маданиятни сақлаш ва гуллатишга, миллий ифтихорни эъзозлашга, баркамол инсонни шакллантиришга қаратилгандир.

Биз, кекса авлод вакиллари, уруш ва меҳнат фахрийлари меҳнаткашларга ғамхўрлик, кексаларга нисбатан қилинган мурувватдан мамнунмиз. Сиз олиб бораётган ички ва ташқи сиёсатни, диёримизнинг ижтимоий ривожига қаратилган тадбирларингизни астойдил қўллаб-қувватлаймиз.

Ўзбекистон Жумҳуриятининг мустақиллигини мустаҳкамлашдаги тарихий ва масъулиятли фаолиятингизда мустаҳкам соғлиқ, улуғ зафарлар тилаймиз, бу мақсад йўлида бор кучимиз билан фаол иштирок этишга тайёрмиз.

Улуғ Ватан уруши қаҳрамонлари, уруш ва Қуролли кучлар фахрийлари қўмитаси.

Республикамизнинг қуёшсевар воҳаси Сурхондарё вилоятига баҳор эрта келади. Бодом ҳам аввал шу воҳада гуллайди. Ям-яшил майсаларга бурканган адирқирлар ястанган кенгликда жойлашган Шеробод туманидаги Нуриддин Муродов номидаги хўжаликда ерга биринчи барака уруғи қадалди. Хўжаликнинг иккинчи бўлимидаги Исмоил Болтаев бошлиқ жамоа аъзолари чигит экишни 3—4 иш кунида якунлашга аҳд қилдилар. Механизаторлар Чори Болтаев, Бахтиёр Жумаев, бригада аъзолари Ўктам Ҳайдаров ҳамда Турсун Қориповлар чигит экишни сифатли ўтказишга алоҳида эътибор қаратмоқдалар.

— Меҳнаткашларимиз бу йил чигит экишга ўзгача бир назар билан қараб, масъулиятни ҳис этган ҳолда бу юмушни 8—10 иш кунида тамомлайдилар, — дейди шу хўжалик директори, Ўзбекистон халқ ноиби Шоди Беккелдиев. — Бу йил пахтакорларимиз 10 минг тоннадан ошириб ҳосил кўтариш ниятида белни маҳкам боғлаб ишламоқдалар. Айни кунларда мавжуд 25 та агрегатнинг ҳар бири кунига 6—7 гектар майдонга чигит экмоқда. Хуллас, ерга илк барака уруғи сифатли экилди. Гап энди уни униб-ўстириш ва ҳосилини олишда.

СУРАТДА: чигит экиш пайти. Механизатор Чори Болтаев, бригадир Исмоил Болтаев ва бўлим бошқарувчиси Жўра Раҳматуллаев уруғ сифатини текширмоқдалар.

Р. ЖУМАНИЁЗОВ олган сурат.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ ГЕОЛОГИЯ ВА МИНЕРАЛ РЕСУРСЛАР КОМИТЕТИНИНГ БИР ГУРУҲ ХОДИМЛАРИНИ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Республика минерал-хом ашё негизини ривожлантиришдаги кўп йиллик самарали меҳнатлари ҳамда жамоат турмушида фаол иштирок этганликлари учун қуйидагиларга Ўзбекистон Республикасининг фахрий унвони берилсин:

«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН САНОАТ ХОДИМИ»

Аҳмедов Саидали — «Тошкентгеология» бирлашмаси комплекс геология-изланиш экспедициясининг бошлиғи, Тошкент вилояти

Воҳитов Марат Ғорипович — «Қизилтепагеология» бирлашмаси 10-сонли бурғилаш қурилмасининг машинисти, Тошкент шаҳри

Ниёзов Рустам Аминович — «Ўзбекгидрогеология» бирлашмасининг Бош директори, Тошкент шаҳри

Ҳожиев Ашур — «Ўзбекнефтегазгеология» бирлашмаси Қоровулбозор нефть-газ қидирув экспедициясининг бурғилаш устаси, Бухоро вилояти

ҚУЙИДАГИЛАР ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН МУКОФОТЛАНСИН:

Аҳмедов Бозорбой — «Ўзбекнефтегазгеология» бирлашмаси Қоровулбозор нефть-газ қидирув экспедициясининг муҳандиси, Бухоро вилояти

Исломов Фарҳод Икромович — «Тошкентгеология» бирлашмасининг Бош директори, Тошкент шаҳри

Исмоилов Маҳамат Исоқович — Қурилиш-монтаж бошқармасининг бош муҳандиси, Тошкент шаҳри

Исҳоқов Комил Губайдулович — «Самарқандгеология» бирлашмаси Қашқадарё геология-қидирув экспедициясининг геологи, Қашқадарё вилояти

Максимов Андрей Петрович — «Средазкварцсамоцвети» экспедициясининг геологи, Тошкент шаҳри

Мираслонов Мирисмоил — «Ўзбекгидрогеология» бирлашмаси «Гидроингео» институти лабораториясининг мудири, Тошкент шаҳри

Муровцев Николай Викторович — «Тошкентгеология» бирлашмаси марказий тадқиқотгоҳининг бош муҳандиси, Тошкент шаҳри

Умаров Шариф Умарович — «Ўзбекнефтегазгеология» бирлашмаси Қоровулбозор нефть-газ қидирув экспедицияси ишлаб чиқариш-техника бўлимининг бошлиғи, Бухоро вилояти

Усмонов Тиллақўзи — «Ўзбекгеофизика» бирлашмаси Фарғона геофизика экспедициясининг каротаж кўтаргичи машинисти, Фарғона вилояти

Ҳусенов Ўткир — «Ўзбекнефтегазгеология» бирлашмаси Косон нефть-газ қидирув экспедициясининг бошлиғи, Қашқадарё вилояти.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 2 апрель.

БУЮК БРИТАНИЯГА ТАШРИФ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Буюк Британия элчиси сэр Б. Фоллин қабул қилиш чоғидаги келишувга ва Британия томони таклифига мувофиқ шу йилнинг 24—26 март кунлари Ўзбекистон Республикаси Президентининг давлат маслаҳатчиси А. Азизхўжаев ва Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири С. Сафоевнинг Лондонга амалий ташрифи бўлиб ўтди.

Ташриф чоғида Буюк Британиянинг ташқи ишлар ва Ҳамдўстлик ишлари вазирлиги, Савдо ва саноат вазирлиги, илмий-техникавий алоқаларга масъул бўлган «Ноу-хау» ҳукумат жамғармаси ва таълимий дастурларни амалга оширувчи Британия кенгашида музокаралар бўлиб ўтди. Буюк Британия ишбилармонлар гуруҳларининг нуфузли вакиллари билан, шунингдек, Европа қайта тиклаш ва ривожланиш банки раҳбарлари билан учрашувлар бўлди. Уларда сиёсий, иқтисодий, инсонпарварлик соҳаларидаги ҳамкорликнинг турли тармоқлари бирма-бир муҳокама қилинди.

Ташриф икки томонлама алоқаларни ривожлантиришда Марказий Осиёда ва умуман Евроосиёда тинчликни, хавфсизликни, барқарорликни мустаҳкамлашда талайгина имкониятлар мавжудлигини кўрсатди. Британия ширкатларининг, шу жумладан йирик савдо-саноат концерни «Бритиш аэроспейс», «Ротшильд» банк гуруҳи, «Ай си ай», «Ар ти зет», «Лонро» ва «Нобджей минт» ҳамда кўпгина бошқа корпорацияларнинг Ўзбекистон билан ҳамкорликка катта қизиқишлари борлиги намоён бўлди. Юқорида зикр этилган корпорациялар ўзбек шериклари билан алоқаларни ривожлантириш бўйича аниқ режаларга эгадирлар ва уларнинг ҳаммаси Ўзбекистонда барқарорлик сақланиши ва шу билан бирга Ўзбек—Британия давлатлараро алоқалари олдинга силжиши тарафдоридирлар. Бу эса бизнинг мамлакатимизда ишбилармонлар фаолияти учун қулай шароит яратишда кафолат бўлиб хизмат қилади. Шу билан бир қаторда таълим ва маданият соҳаларида ҳайъатлар алмашувини кенгайтиришда яхши имкониятлар пайдо бўлди.

Ҳамкорликнинг мумкин бўлган йўналишларини аниқлаб, томонлар қатор ҳужжатларни ишлаб чиқиб, уларни йилнинг иккинчи ярмига мўлжалланган Ўзбекистон билан Буюк Британия давлат ва сиёсат намояндалари ўртасида бўлиб ўтадиган учрашув чоғида имзолаш учун ҳозирлаб қўйишга келишиб олдилар.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги матбуот шўъбаси.

ИСТИҚЛОЛ ЙЎЛИДАГИ ГУЛ ВА ТИКАНЛАР

МУСТАҚИЛ ЎЗБЕКИСТОННИНГ ЎЗ ТАРАҚҚИЁТ ЙЎЛИ КИМЛАРГА ЁҚМАЯПТИ?

БИР ЯРИМ йилдирки, Ўзбекистон давлат мустақиллиги ва суверенлиги шароитида яшамоқда. Ун йиллар давомида мудроқ кечган вақт қадамини шаҳдам тезлатди. Раҳбариятнинг фаол ташқи сиёсий фаолияти, аниқ мақсадларга қаратилган ва пишиқ-пухта ўйланган ички сиёсати, жумҳуриятни гуллаб-яшнаган давлатлар қаторига олиб чиқишнинг қатъий йўли халқда келажакка ишонч уйғотмоқда, эртанги кунга умид боғлаш имконини бермоқда.

Бақироқ сиёсат, митингбозлик, бесамар баҳслар, ҳокимият учун пинҳона курашлар ҳар қандай давлат учун ҳам нақадар ҳалокатли эканлигига одамлар тобора кўпроқ ишонч ҳосил қилмоқдалар. Улар бахтиёр ҳаёт ва давлатнинг гуллаб-яшнаши фақат ўзларига, океан ортидаги амакилар кўмагига эмас, бўяб сохталаштирилган ўтмишни қўмсашга эмас, балки аниқ ҳисоб-китобга ва олға боришнинг ўз йўлларига асосланган тиғиз ва фидокорона меҳнатларига боғлиқ эканлигини янада чуқурроқ тушуниб етмоқдалар.

Бу борада аждодларимизнинг бебаҳо тажрибаларини, давлатнинг ҳозирги аҳволини, халқнинг яратувчан меҳнатга қай даражада тайёр эканлигини ҳисобга олмоқ муҳимдир. Қум устида иморат тиклаш ҳалокатли ишдир. Чунки ёш давлатнинг мурғак куртаклари биз кутганимиздек ривож топмайди.

«Янги уйни тикламай туриб, эскисини бузма», дейди доно халқимиз. Президент И. Каримов давлатни барпо этиш уй қуриш билан тенг масъулиятли иш эканлигини қайта-қайта таъкидлади. Пойдевор қанчалик пишиқ-пухта бўлса, уйнинг ўзи ҳам шунчалик мустаҳкам ва абадий бўлади. Агар пойдевор нобоп бўлса, кучсизгина зилзила ҳам бу уйни ер билан яксон қилади.

Худди шунингдек, янги барпо этилаётган давлатнинг ҳам пойдевори мустаҳкам бўлмоғи керак. Мустаҳкам асосни ярата олсагина Ўзбекистон давлати келажакда чинакам озод, гуллаб-яшнаган, бутун жаҳон ҳамжамияти ҳурмат қиладиган давлат бўла олади.

Жумҳуриятнинг белгиланган мақсад сари қатъий ва изчил йўли, шу йўлда амалга оширилаётган тадбирлар мажмуи келажакка умид кўзи билан қарашга асос бўла олади. Шу боис биз ишонч билан айта оламизки, Ўзбекистон — келажаги буюк давлат.

Хўш, бундай ишонч нимага асосланган? Гуллаб-яшнаган давлат барпо этиш учун қандай зарур шарт-шароитлар талаб этилади?

Мустақилликда кечган йўлимизнинг, жамоатчилик фикри ва одамлар кайфиятининг. Президент ёзган китоб ва мақолалар, бир қатор нутқлари, шу жумладан Ўзбекистонни бундан буён ривожлантиришнинг бош тамойили баён этилган яқиндаги матбуот конференциясининг чуқур таҳлили шуни кўрсатдики, давлатимизнинг келажаги уч нарсага асосланади:

БИРИНЧИСИ — ер ости бойликларимиз, табиий ресурсларимиз, биздан аввалги авлоднинг саъй-ҳаракатлари билан тўпланган илмий-ишлаб чиқариш ва кадрларга оид потенциалимиз, қулай иқлим шароити ва Ўзбекистоннинг Осиё марказида жойлашганлиги ва шу боис ҳаракат учун ажойиб имкониятларнинг мавжудлиги.

ИККИНЧИСИ — меҳнатсевар, ишнинг кўзини биладиган ажойиб халқ. Уларгагина хос бўлган бағри кенглик, меҳмондўстлик, ўзга миллат ва динга хайрихоҳлик, саъй-ҳаракатларда донолик ва босиқлик давлатда фуқаролар тинчлиги ва миллатлараро ҳамжиҳатликнинг, демократиянинг гаровидир.

УЧИНЧИСИ — аждодларимизнинг буюк маънавий мероси, кўп асрлик маданият, умуминсоний маърифат хазинасига йирик олимлари, мутафаккирлари, шоирлари билан қўшган ҳиссаси. Бизнинг тарихимиз шу қадар чуқур ва бойки, у билан ҳақли равишда фахрланишимиз мумкин. Уни сунъий бўрттиришнинг ҳожати йўқ.

Ўзбекистоннинг обрў-эътибори ортиб бормоқда. Ҳолбуки, яқиндаги горбачевчасига қайта қуриш пайтида Ўзбекистонни собиқ СССРдаги энг нохуш республикалардан бири қилиб кўрсатишга уринишган эди. Энди эса бизни тез-тез мисол қилиб кўрсатишяпти, сиёсий барқарорликни, миллатлараро ҳамжиҳатликни, кучли ижтимоий сиёсатни ва шунинг натижасида МДҲ мамлакатларидагига нисбатан аҳоли турмуш даражаси яхшилигини алоҳида таъкидлашмоқда. Ҳатто шундай ибора пайдо бўлди: «Ўзбек феномени». Ўйлаймизки, бу ҳали бошланиши.

Халққа берилган ваъдага содиқлик, кўпболали оилаларни, кам даромадлиларни, нафақахўр ва ногиронларни, аҳолининг жабрланаётган бошқа қатламини ижтимоий муҳофазалашга қаратилган тадбирлар мажмуаси, асосий озиқ-овқат маҳсулотлари нархларини давлат томонидан тартибга солиб туриш, жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликка қарши муросасиз кураш, бошқарув структураларида палапартишликнинг йўқлиги жумҳуриятни ижтимоий-иқтисодий таназзулдан олиб чиқишга, Ўзбекистонда туб ислоҳотлар ўтказишга қаратилган дастурнинг ажралмас қисмидир. Ислоҳотнинг ҳуқуқий асослари ҳам ана шу тадбирларга мослаштирилмоқда. Қатор қонунлар қабул қилиндики, улар амалга оширилаётган янгиланишларга асос бўлаётир. Буларнинг ҳаммаси жумҳурият раҳбариятига белгиланган йўлдан комил ишонч билан бориш имконини бермоқда. Бошқа жойлардаги каби ўнгу сўлга оғишлар юз бераётгани йўқ.

Одамлар бундай сиёсатни қадрламоқдалар. Улар ўтиш даврининг барча қийинчиликларини кўриб-билиб турибдилар, ўз ҳаётларини ўзгаларники билан солиштириб кўрмоқдалар, ҳозирги вазиятда Ўзбекистон раҳбарияти муаммоларни юмшатиш учун бор имкониятларни ишга солаётганини сезмоқдалар. Муҳими шундаки, улар ҳадемай ёруғ кунлар бошланишига ишонадилар. Шунинг учун ҳам жиддий мухолифлик кайфиятларига ҳеч қандай асос йўқ. Буларнинг ҳаммаси эътиборга молик омиллардир.

Табиийки, бундай ҳол ҳаммага ҳам ёқавермайди. «Кураш» ва «қарама-қаршилик» деса, ўзини томдан ташлайдиган одамлар ҳам топилади.

Қоралаш учун жиддий камчиликлар бўлмаса, уларни ўйлаб топишга ҳаракат қиладилар. Ўзбекистонни консерватизмда, демократиянинг йўқлиги ва инсон ҳуқуқларининг поймол қилинишида айблаш Москвадаги айрим мустақил нашрлар учун доимий тайёр мавзу бўлиб қолди. Аммо бундай мақолалар Ўзбекистон душманларининг навбатдаги бузғунчилиги, бизни тўғри йўлдан тойдиришга, хато қилишимизга, ичимиздан жанжал чиқаришга ожизона уриниш эканлиги тушунарли.

Муҳими шундаки, пинҳона туриб «қораловчи»ларга раҳнамолик қилаётган кучларнинг мақсадларини тушунишга ҳаракат қилиб кўрмоқ керак.

Масалан, «Ўзбекистонда инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш» компанияси қаердан пайдо бўлиб қолди?

АҚШда ҳукуматнинг ўз фуқароларидан қонунчиликка қатъий бўйсунишни миршаб таёқчалари воситасида талаб қилиши ҳуқуқий давлатда демократик усуллардан фойдаланиш дея талқин қилинаркан, Ўзбекистон парламентининг очиқ майдонларда митинг қилмаслик тўғрисида қонун қабул қилиши эса демократиянинг йўқлиги ва инсон ҳуқуқларининг бузилиши бўлармиш. Ёпиқ хоналарда митинг ўтказиш мутлақо тақиқланмаганлиги ҳақида эса лом-лим дейишмайди. Бунинг устига гап кимнинг ҳуқуқлари ҳақида бораётгани ҳам айтилмайди. Жиддий масалалар митингларда ҳал этилмаслигини жуда яхши тушунадиган ва митингбозликка мутлақо қарши бўлган юз минглаб кишилар ҳақидами?

(Давоми 2-бетда).

• *Давлат назорати амалда*

МАСТЕР ҲАМ КЕРАК

ЛЕКИН ЭНГ МУҲИМИ ҚЕЛАЖАК АВЛОД САЛОМАТЛИГИДИР

Республикада миллий спорт федерациялари тузилмоқда. Ҳозирга қадар ташкил этилган 21 миллий спорт уюшмалари халқаро федерациялар томонидан тан олинди. Бироқ ҳали ўзбек спортчиларининг халқаро учрашувларда эришаётган ютуқларидан фахрланишга эрта. Бунинг учун спортнинг барча турларини оммалаштириш, уларни ривожлантириш учун зарур шарт-шароитларни яратиш зарур.

Кейинги пайтда Ўзбекистон Республикаси Президенти ва республика ҳукумати физкультура ва спортни ривожлантиришга қаратилган қатор фармону қарорлар қабул қилмоқда. Афсуски, бундай ҳужжатлар спорт муассасалари ва жамоаларга раҳбарлик қилаётган айрим шахсларнинг масъулиятсизлиги туфайли ҳаётга қийинчилик билан татбиқ этилаётир. Соҳадаги расмиятчилик, кўзбўямачилик ва хўжасизлик каби салбий ҳолатлардан фориғ бўлиш осон кечмаяпти.

Республика Давлат назорати комитети ҳайъатининг навбатдаги мажлисида спортни ривожлантириш масаласи атрофлича муҳокама этилди. Назорат органлари томонидан спортнинг барча жабҳаларидаги аҳвол ярим йил мобайнида пухта ўрганиб чиқилди, соҳа мутахассисларининг аниқланган камчилик ва нуқсонларни бартараф этиш ва кадрлар таркибини мустаҳкамлаш ишига бевосита ёрдам берилди. Бундан буён барча спорт турлари бўйича миллий терма командалар тузиш ва уларнинг маҳоратларини ошириш учун имконият яратиш лозим. «Энг муҳими, — деб таъкидлади комитет раиси М. Мирқосимов ҳайъат мажлисида, — физкультура ва спорт оммалашмоғи керак, зотан бу соҳа келажак авлоднинг баркамоллиги ва саломатлигини таъминлашнинг муҳим омилидир».

Ҳайъат мажлисида «Ўзбекнонмаҳсулот» концерни ва «Ўзбексавдо» ассоциациясининг аҳолини нон ва нон-булка маҳсулотлари билан таъминлаш борасида амалга ошираётган ишлари муҳокама этилди.

Республика раҳбариятининг тинимсиз саъй-ҳаракати туфайли аҳолининг нон ва нон маҳсулотларига бўлган талаби тўлиқ қондириб келинмоқда. Афсуски, хориждан валюта ҳисобига олинаётган дон маҳсулотларини қайта ишлаш талаблар даражасида бўлмаётир. Нон заводларида сифатсиз маҳсулотлар ишлаб чиқарилмоқда, хўжасизлик ва исрофгарчиликка йўл қўйилмоқда, савдо дўконларида харидорлар ҳаққига хиёнат қилиш ҳоллари давом этаётир.

Тошкент, Термиз, Нукус, Жиззах, Гулистон каби шаҳарлардаги нон заводларининг маҳсулотларидан аҳоли норози. Ўтган йили «Тошкентхлебпром» бирлашмаси сифатсиз маҳсулотларни қайта ишлаш учун 200 минг сўмга яқин маблағ сарфлаган. Бундай исрофгарчилик бошқа жойларда ҳам учрайди.

Мажлисда «Ўзбекнонмаҳсулот» концерни ва «Ўзбексавдо» уюшмасининг йўл қўйилган камчиликларни тугатиш юзасидан белгиланган тадбирлари эътиборга олинди ва бу соҳани мунтазам назорат қилиб боришга қарор қилинди.

СОЛИҚЛАР ТИЗИМИ

АҲОЛИ ФАРОВОНЛИГИГА ХИЗМАТ ҚИЛИШИ ЛОЗИМ

Иқтисодий ислоҳотни амалга оширишга доир қарорларнинг бажарилишини назорат қилувчи республика жамоат комиссиясининг навбатдаги йиғилиши «Ўзбекистоннинг солиқлар тизими: тикланиш ва юксалиш муаммолари» мавзусига бағишланди.

Комиссия раиси Б. Раҳмонов солиқлар тизимининг республика бюджетини ҳосил қилиш, аҳолининг кам таъминланган қисмини ижтимоий ҳимоялаш ва халқ хўжалигининг маълум соҳаларини имтиёзли асосда ривожлантиришдаги аҳамияти ҳақида гапириб, йиғилганлардан солиқлар тизимини янада такомиллаштириш борасидаги ўз таклиф ва мулоҳазаларини баён этишларини илтимос қилди.

Ҳайъат мажлисида Ўзбекистон Республикаси қонунлари, Президент фармонлари ва Вазирлар маҳкамаси қарорларининг ижросини ташкил этишнинг ягона тизимини жорий этиш, давлат назорати органларида ошкоралик ва ахборот алмашиш ишларини ривожлантириш каби бошқа масалалар ҳам кўриб чиқилди.

Йиғилишда сўзга чиққан Ўзбекистон Республикаси Президенти девонининг масъул ходими, иқтисод фанлари доктори О. Олимжонов, Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Иқтисодий ислоҳот, бюджет сиёсати ва маҳаллий ўзини ўзи бошқариш қўмитаси раиси, Ўзбекистон Республикаси халқ депутати Э. Хўжаев, республика Давлат солиқлар бош бошқармаси бошлиғининг ўринбосари А. Абдуқодиров, республика Давлат божхона комитетининг раиси У. Абдуғаниев, Тошкент молия институти ректори М. Шарифхўжаев, Тошкент иқтисодиёт университетининг ректори, Ўзбекистон Республикаси халқ депутати С. Ғуломов, республика молия вазирининг биринчи ўринбосари Т. Гуськова ва бошқалар ана шу хусусдаги фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашдилар.

А. РАҲИМБЕРДИЕВ.

• *Тиббиёт қирралари*

АССОЦИАЦИЯ МАҚСАДИ— ХАЛҚ САЛОМАТЛИГИ

Маълумки, Ўзбекистон Адлия вазирлиги яқинда республика Врачлар ассоциациясини рўйхатга олган эди.

Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш вазирлигига қарашли республика илмий жарроҳлик маркази директори ўринбосари, тиббиёт фанлари доктори Абдулла Худойбердиев мазкур ассоциациянинг президентидир. У янги уюшманинг олдига қўйган вазифалари ва мақсади ҳақида мухбиримизга қуйидагиларни гапириб берди.

— Давлатимиз равнақи, халқ истиқболи мустақил Ватанимизнинг ҳар бир фуқароси зиммасига юксак вазифаларни қўймоқда. Президентимиз Ислом Каримов таъкидлаганидек, «янги туғилган гўдакларнинг юришни ўрганишига бир йил керак бўлади, лекин ҳур Ўзбекистон энг мураккаб вазиятда биринчи кунданоқ оёққа туриб, мустақил қадам ташлай бошлади». Ҳа, биз шундай тарихий даврда яшаб меҳнат қилмоқдамиз. Зиммамиздаги масъулият ғоятда улкан ва шарафли.

Мустақил давлатимизнинг қаддини тиклаб олиб келгусида қудратли давлатга айланишида эл соғлиги муҳим ижтимоий омилдир. Ўзбекистон тиббиёти жуда катта илмий ва амалий заминга эгаки, эндиликда ундан энг юқори даражада фойдаланишни, халқ саломатлиги йўлида барча имкониятларни ишга солишни давр талаб қилмоқда.

Шунинг учун ҳам Ўзбекистон Тиббиётчилар ассоциациясини ташкил этиш бугунги куннинг долзарб масалаларидан бири эди. Уюшманинг тузилиши тиббиётимизда янги ўзгаришлар ясаши табиий. Бизнинг назаримизда, жамиятимизда соғлиқни сақлаш органларининг марказлашуви, ижодий бирлашуви ана шундай ҳолатдагина рўй беради. У тиббиёт ходимларининг ўз касбига бўлган масъулиятини янада оширади. «Бугунги кунда ҳақиқатан ҳам Совет Иттифоқи тузуми мутлақ инқирозга юз тутган, аммо шу нарсани ҳам назарда тутиш кераки, у буткул изсиз йўқолмади», —деб таърифлаган эди Ислом Абдуғаниевич Каримов.

Мана шу вақт ичида бебаҳо ютуқларга ҳам эришилдики, биз улардан юз ўгириб кетишимиз мантиқсизлик бўлур эди. Катта муваффақиятларимиздан бири шуки, бу халқимиз соғлиғи ҳақида қайғуришдир. Шунинг учун ҳам бугунги иқтисодий танглик ҳукм сураётган бир пайтда республикамиз ҳукумати халқимиз соғлиғини тиклаш, сақлашдек энг муҳим масалага бор эътиборни қаратмоқда. Тиббиёт ходимларининг аҳволини яхшилаш, уларни моддий ва маънавий рағбатлантиришнинг барча чора-тадбирларини кўраётир.

Шуниям таъкидламоқ кераки, Ўзбекистон бошқа Ҳамдўстлик мамлакатларига қараганда жуда кўп малакали тиббиёт ходимларига эга. Бизда 80 мингдан ортиқ малакали врачлар фаолият кўрсатмоқда. Яна шуни ҳам такрорлаб айтиш мумкинки, бундай катта кучнинг керакли кўламда фаолият кўрсатиши учун бевосита ва билвосита сабабларга кўра керакли шарт-шароитлар яратилмаяпти. Медицина хизмати миқдор ва сифат даражасига кўра паст кўрсаткичларда қолмоқда. Бундан фуқароларимиз азият чекмоқда, ватан йўлида қилмоқчи бўлган катта ишларимиз самарасиз бўлмоқда. Бундай катта муаммоларнинг ечимини топиш медицина фанини ва тажрибасини янги поғонага кўтариш — ассоциацияни ташкил этишдан мақсад ҳам ана шу.

Ассоциациямиз ўз уставига кўра ўз-ўзини бошқарадиган, мустақил ижтимоий — ихтисослашган ташкилотдир. У ўз олдига ҳеч қандай сиёсий мақсад қўймайди, давлат ва ижтимоий ташкилотларни тиббиёт доирасида бирлаштиради. Шунингдек, Ўзбекистон аҳолисининг соғлиғини сақлаш ва мустаҳкамлашдек савобли ишга бош қўшган шахсларни ҳам бошини қовуштириб, хайрли ишларни амалга оширади. Ташкилотнинг энг биринчи мақсади жамиятимиз тиббий ва экологик муаммоларини ҳал этиш ва юрт равнақини янада юксалтиришга хизмат қилишдир. Албатта, бошқа жамоат ташкилотлари сингари бизнинг ассоциациямиз ҳам ҳомийларимиз бўлган ташкилотлардан ёрдам ва кўмак олди. Айниқса, бу хайрли ишга «ЭКОСАН» жамғармаси, Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Тиббиётчилар касаба уюшмалари марказий қўмитаси, «Фармация», «Ўзмедтехника» каби ишлаб чиқариш бирлашмалари, Ўзбекистон Қизил Ярим ой жамияти, Меҳр-шафқат ва саломатлик фонди, «Видим» акционерлик кенгаши каби бир қанча саховатпеша ташкилотлар ўзларининг муносиб улушларини қўшишди. Уйлаймизки, халқимиз саломатлиги ва тиббиётимиз ходимларини ижтимоий ҳимоялаш йўлида бошқа ташкилотлар ҳам ўз ёрдамларини аяшмайди.

Тиббиётчилар ассоциацияси миллатидан қатъий назар, барча фуқаролар ва савобли ишларга бош қўшган кишиларни ўз атрофига бирлаштиради ва аъзолигига қабул қилади. Шу ўринда яна бир нарсани ҳам алоҳида таъкидлаб ўтишни истардик, мазкур уюшма бизга хайрихоҳ бўлганларни худудий жиҳатидан ва қайси «марказ»данлигидан қатъий назар ўз сафига олади. Шунингдек, ассоциация республикамизнинг барча экологик муаммолари ва тиббиёт соҳасидаги улкан илмий изланишларда иштирок этади.

Сўзимнинг сўнггида шу нарсани ҳам яна бир бор таъкидлаб ўтишни истардимки, республика аҳолисининг соғлиғини мустаҳкамлаш, тиббиётчиларни ижтимоий ва ҳуқуқий ҳимоя қилиш, уюшма аъзоларининг касбий изланишларини қўллаб-қувватлаш, керак бўлганда уларга илмий, амалий ёрдам бериш фаолиятимизнинг асосий йўналиши бўлиб қолади.

Тоҳир ДОЛИ[...]

ЖИЗЗАХ ВИЛОЯТИ ЯНГИЛИКЛАРИ

«МУАЛЛИМ» ИШ БОШЛАДИ

ЖИЗЗАХ шаҳар ҳокимлигида «Муаллим» ўқув маркази рўйхатга олинди. Бу муассаса асосан юқори синф ўқувчилари ва абитуриентларни тест синовларига тайёрлаш, олий ва ўрта махсус ўқув юртлари талабаларига хоҳлаган фанлари бўйича консультациялар бериш, аҳолига ва ташкилотларга бадиий безакли ишлар бўйича хизмат кўрсатади.

Пуллик курсларда машғулотлар олиб бориш учун вилоятдаги педагогика ва политехника институтларининг юқори малакали профессор-ўқитувчилари жалб этилди.

«МАЪРИФАТ» — ТАДБИРКОРЛАР УЮШМАСИ

УМАРҚУЛ ЭГАМОВ вилоят кенгаши депутати, қонунчилик, қонунийлик ва ижтимоий тартибни сақлаш доимий комиссияси раисининг муовини сифатида аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш ишида фаол қатнашмоқда.

Ўзбекистон Фанлар академияси ҳомийлигида у «Маърифат» марказини очди. Марказ савдо ва тижоратдан ташқари илғор анъаналар ва урф-одатларни тарғиб қилиш, ёшлар тарбияси ва спортни ривожлантиришга кўмаклашиш йўналишида ҳам иш олиб бормоқда.

Яқинда «Маърифат» вилоят солиқ бошқармаси ҳамкорлигида деҳқон бозорида ўзига қарашли йигирмадан ортиқ уй-дўконлари маҳсулотларидан кўргазма-савдо ташкил этди. Бошқа дўконлардагидан анча арзон мол-маҳсулотларнинг бозори чаққон бўлди.

Марказ яқин келажакда ўсимлик ёғи чиқарадиган цех, ангор эчкиси жунидан эркаклар ва аёллар устки кийимлари тўқиш корхонаси, андатра фермаси очишни мўлжаллаяпти. Бунинг учун ҳозирданоқ бир қатор Шарқ мамлакатлари билан тижорат алоқалари ўрнатишга киришди.

КОНЧИЛАР ҲУЗУРИДА

1941 йилда ишга туширилган Қўйтош кони ҳозирга қадар республика иқтисодини ривожлантиришга катта ҳисса қўшди.

Лекин фақат «бер» дейдиган замонларда кончилар посёлкаси аҳолиси топганини марказга жўнатиб, ўзлари оғир турмуш исканжасида қолган эдилар.

Дастлабки иш кунлариданоқ буни англаган район ҳокими Турдибой Умурзоқов барча район ташкилотлари раҳбарлари иштирокида кончилар дардини эшитиш учун бу ерга мулоқотга келди. Фахрий кончилар, қишлоқ оқсоқоллари, ёш ишчилар суҳбатидан сўнг мажлис аҳли шундай тўхтамга келишди: 1993 йил охиригача посёлкани газлаштириш тугалланади. Эски касалхона таъмирланиб, 50 ўринли қўшимча бино қурилади. Шифокорларга ва ўқитувчиларга улар яшаётган уйлар шахсий мулк қилиб берилади. Қўйтош — Ғаллаорол алоқа тармоғи қайтадан тикланади. Деҳқон бозори шарқона усулда бошқатдан қурилади. Сентябрь ойигача стадион қурилиши охирига етказилади. Шу йил ичида аҳоли ичимлик суви билан таъминланади, ички ва ташқи йўллар таъмирланади.

Ҳ. НАБИРАЕВ.

Олмалиқ шаҳри ҳокимияти тўй ва маъракаларни ўтказишни тартибга солиш тўғрисида низом қабул қилган эди. Бунга қўшимча равишда вилоятда илк бор «Энг аҳил маҳалла» кўрик-танлови ўтказилмоқда. Йил охирида эса учта ғолиб маҳалла аниқланади.

Шаҳардаги «Чамбил» маҳалласида мингга яқин аҳоли истиқомат қилади. Ўтган йили маҳалла оқсоқоллари маслаҳатлашиб ҳашар йўли билан чойхона қуришни бошлаб юборган эдилар. Куни кеча эса бежирим чойхона қурилиши битказилиб, маҳалла чойхўрларига топширилди. Чойхона қурилишида Олмалиқ мебель комбинати ҳам ўз ёрдамини аямади.

СУРАТДА: чойхонада кексалик гаштини сураётган маҳалла оқсоқоллари.

А. ЗУФАРОВ сурати.

ИСТИҚЛОЛ ЙЎЛИДАГИ ГУЛ ВА ТИКАНЛАР

(Давоми. Боши 1-бетда).

Ёки халқ орасида мутлақо таъсири йўқ, аммо халқ номи ортида туриб ҳокимиятга жонжаҳди билан интилаётган бир неча ўн киши ҳақидами?

Қизиғи шундаки, «ҳуқуқ ҳимоячилари» маслаҳатгўю ҳомийларни маълум доира кишилари орасидан топадилар. Ўз жумҳуриятларидан ташқари ҳамма жойдан ахтарадилар. Савол туғилади: ўз халқига керак бўлмаган бу одамлар кимларга хизмат қилади, кимларнинг манфаатларини ҳимоя қилади?

«Бирлик» халқ ҳаракати» бугун йўқ ҳисоб. Ўзларини «демократик мухолифат», «инсон ҳуқуқлари учун курашчи» дея атовчи жиззаки, иши чаппа кетаверганидан аламзада бир тўда қолди, холос. Ўзларининг хатти-ҳаракатлари билан улар «демократия» тушунчасини бузмоқдалар, уларнинг касофати билан ҳозир бу сўз одамларнинг ғашини келтирадиган бўлиб қолди.

Улар жамиятда кечаётган жараённинг моҳиятини тушуниб етмай, ўзлари учун тегишли хулосалар чиқариб олмай, ҳамон «кураш» йўлини «изламоқдалар». Ҳокимиятни бўралаб танқид қиладилару, бироқ ҳеч қандай амалий ҳаракат дастурини таклиф этмайдилар. Шундай экан, уларда ижтимоий базанинг ўзи йўқлигидан, кечаги тарафдорлар ҳам бугун улардан юз ўгиришганидан ажабланиш ўринлимикан?

Айрим москваликларнинг ҳеч ким вакил қилмаган, ортидан ҳеч ким эргашмайдиган бундай кимсалардан ҳуқуқ ҳимоячиларини ясашга уринишлари, юмшоқ қилиб айтганда, кишини ажаблантиради.

Москвалик ва океан ортидаги маслаҳатгўйлар оддий бир нарсани тушуниб олсалар ёмон бўлмасди. Давлат қурилишига оид ўз қарашларини, демократия ва инсон ҳуқуқлари тўғрисидаги ўз тушунчаларини ўзгаларга зўр бериб тиқиштириш ҳар доим ва ҳамма ерда мустақил мамлакатларнинг ички ишларига аралашиш дея аталган. Ахир бугун планетадаги бирорта давлат, ҳатто ўзини энг демократик дея ҳисоблайдигани ҳам барча институтлари ўз фуқаролари ҳуқуқларига амал қилаяпти дея мақтана олмайди-ку. Дунёда ҳамма нарса нисбий. Пировард натижада ҳар бир давлат бу муаммоларни ўзининг мавжуд шароитлари ва имкониятларидан келиб чиққан ҳолда ҳал этади. Масалан, демократик Англияда Тайд-парк, Японияда дили оғриганларнинг эътирозларини қондириш учун бошлиқлар тасқараси мавжуд. Худди шундай демократик Америкада қора танли фуқаролар устидан миршаблар зўравонлиги, Исроилда эса фаластинларни ўз аждодлари ерларидан оммавий кўчиришлар бор. Ҳолбуки, бу мамлакатларнинг ҳаммаси дунёдаги демократия ғоят тараққий этган, инсон ҳуқуқларига тўла амал қилинадиган мамлакатлар сирасига киритилади.

Ўзбекистонга келсак, у қабул қилган янги Конституция халқаро экспертизадан ўтиб, кўзга кўринган олим ва сиёсатдонлар томонидан юксак баҳоланди. Афсуски, қораловчилар бу ҳақда лом-мим дейишмайди. Сабаби эса маълум: бундай ҳол «Осиёдаги тоталитар тартибли, моғор босган республика» образини яратиш учун қўл келмайди.

Собиқ Иттифоқнинг турли буржларида ҳозир одамлар хавфсиз ҳаёт, ишлаб топган пулларига фақат қорин тўйдириш учун зарур бўладиган озиқ-овқатни сотиб олиш, бепул билим, даволаниш, уйли бўлиш, дам олиш каби энг оддий инсоний ҳуқуқлардан ҳам маҳрум бўлмоқдалар.

Шаҳарни бошқаришни эплай олмаган Москванинг «демократ» ҳокими ғайритабиий кишиларни рўйхатга олишдек ҳақоратомуз ишдан бўлак чора топа олмади. Ҳолбуки, бу масалада МДҲ доирасида аҳдлашув бор. Бундай шафқатсиз чорани қўллаш ундан аввалги бирорта ҳокимнинг ҳатто тушига ҳам кирмаган эди.

Москвадаги нашрларда босилаётган мақолаларнинг муаллифлари ҳукумат сиёсатидан норозиликларини майдонларда изҳор этишни истовчи ўзбекистонлик бир тўда кишиларнинг эмас, балки ўз уйларида инсон ҳуқуқлари поймол қилинаётганлиги хусусида қайғурсалар, тартиб ўрнатиш ҳаракатини қилсалар дуруст бўларди. Зеро, инсон ҳуқуқлари масаласи Ўзбекистонда Россияга нисбатан анча ибратлидир. МДҲ мамлакатларида нарх-наво ва бошқа ҳаётий масалаларга оид эълон қилинаётган матбуот хабарлари ҳам шундан далолат бериб турибди.

Тўғри, инсон умри фақат еб-ичишдан иборат эмас. Бироқ ҳозирги кунда тирикчилик масаласи биринчи ўринга кўтарилгани ҳам бор нарса, ундан кўз юмиб бўлмайди...

Ўзбекистонга оид мақолаларда С. Шушкевич сингари «консерватор»ларни ҳам чалпиб ўтишга уринишлар кўзга ташланади. Шушкевичнинг айби нимада экан денг? У Президент И. Каримов олиб бораётган сиёсатга ижобий баҳо берибди. Буни қандай тушунмоқ керак? Балки «билиб қўй, ўзбеклар билан ош-қатиқ бўлиб кўрма, акс ҳолда сенга ҳам қора чаплаймиз» дея огоҳлантиришаётгандир. Бундай таҳдид фақат Белорус раҳбаригагина қаратилган эмас. Бу — Ўзбекистонни яккалатиш, бошқа давлатлардан ажратиб қўйиш, улар билан яқинлашиш ва ҳамкорлик қилишга мутлақо йўл бермасликка уринишдир. Бахтимизга Белоруснинг кучли раҳбари гап нимада эканлигини яхши билади.

Демократия халқ манфаатларига хизмат қилиши, у ўйинга, бир тўда бақироқлар қўлидаги қуролга айланиб қолмаслиги керак. Биз бундай фаолият мевасини амалда кўрдик. Муталибов, Маҳкамов, Гамсахурдия, Набиевнинг митинг билан лавозимларидан четлатилганлиги, қонуний сайланган бир қатор бошқа президентларга зуғум қилиш жамиятдаги сиёсий маданиятнинг пастлиги, қонунларни менсимаслик, уни топташ демакдир. Бундай хатти-ҳаракатларнинг чинакам демократияга мутлақо алоқаси йўқ.

Бугунги кунда ўзларига «демократ» ёрлиғини осиб олганлар ҳам, консерватор дея аталувчилар ҳам Ўзбекистондаги мустақиллик, барқарорлик ва тартиб-интизом учун ўта хавфлидирлар.

Айрим мақолаларда ўтмишга қайтиш, мамлакатни 1917 йилги сарҳадларда қайта тиклаш ҳақида фикрлар кўзга ташланиб қолди. Айримлар эса Иттифоқни аввалги ҳолида ёки конфедерация шаклида тиклашни талаб этмоқдалар. Бундай кимсалар, ҳатто конфедерация таркибига кирган тақдирда ҳам мустақилликка эришган давлатлар кўп йиллар орзиқиб кутган бундай маънавий неъматдан маҳрум бўлишларини, халқаро ҳуқуқ субъекти бўлмай қолишларини ҳисобга олмаяптилар... Савол туғилади: бундай лойиҳаларнинг муаллифлари халқнинг фикри билан қизиқиб кўрдиларми? Ахир гап шу халқларнинг тақдири ҳақида бораяптику? Бизга яна олисдан туриб раҳбарлик қилишларини хоҳлаймизми, йўқми?

Халқимиз қабул қилган Конституцияда Ўзбекистон мустақил демократик республика дея аниқ-лўнда қилиб ёзиб қўйилган. Бинобарин, орқага йўл йўқ, буни ҳамма эътироз этиб бўлмайдиган омил деб қабул қилмоғи керак. Ушбу энг муҳим принципга қарши ҳар қандай тажовуз жиддий оқибатларга олиб келади.

Ҳар бир давлатда Президент унинг рамзи, мустақиллиги ва осойишталиги, фуқароларнинг хавфсизлиги кафолати ҳисобланади. Маълумки, бу лавозимдаги кучли ва мустақил шахс жумҳуриятни яна итоаткор хом ашё базасига айлантиришни истовчиларга ёқмайди, албатта. Шуниси ажабланарлики, кучли раҳбарга ҳужум қилишда уларга озодлик ва мустақиллик ҳақида ҳаммадан кўра кўпроқ бақираётган маҳаллий «мухолифатчи»лар қўшилмоқдалар.

Ҳатто иблис билан бирлашиб бўлса ҳам ҳокимиятни эгаллашга тайёр «курашчи»ларнинг ҳақиқий башаралари шу тариқа очилмоқда. Бундайлар учун давлатнинг мустақиллиги, ўз халқининг қони ва кулфати ҳам бир тийин, фақат ҳокимиятни қўлга киритсалар бас. Шундай экан, уларни оқлаб, ёқлаб бўладими?

Ишонаманки, жумҳуриятнинг ҳар бир фуқароси ҳамма давлатлар ва биринчи навбатда Россия билан ҳар томонлама ўзаро фойдали ҳамкорлик тарафдоридир. Бироқ — ўзаро тенгҳуқуқлилик асосида, ҳеч қандай сиёсий ва бошқача йўсиндаги диктатсиз.

Юқорида айтилган ҳар иккала куч Марказий Осиё халқларининг бугунги таназзулни биргалашиб енгиш учун бор куч-ғайратларни бирлаштириш йўлидаги табиий интилишларига нима қилиб бўлса ҳам халал беришга уринмоқда. Шу боис улар давлатлар бошлиқларининг шу йил январдаги Тошкент учрашувини ҳадиксираш ва безовталик билан қарши олдилар. Бу анжуман мусулмонларнинг славян давлатларига қарши қаратилган янги блоки тариқасида талқин этилди ҳисоб. Шуниси ажабланарлики, биз сўз юритаётган матбуотдаги оммавий чиқишлар айнан ўша Тошкент учрашувидан сўнг бошланди. Шаклланаётган минтақавий уюшма — Марказий Осиёдаги ёш давлатларнинг иқтисодий инқироздан биргалашиб халос бўлиш, минтақанинг ички бой резервларидан тўлароқ фойдаланиш йўлидаги қонуний интилиш эканлиги, бу ҳеч қандай иккинчи бир томонга қарши қаратилмаган уюшма эканлиги тўғрисидаги далилларга улар ишонишни хоҳламайдилар.

Мустақил давлатлар бошлиқларининг овозлари жаҳон миқёсида тобора баралла эшитила бошлади. Уларнинг эркин демократик жамият қуриш, бозор муносабатларига зўрламай, ижтимоий кескинликларсиз босқичма-босқич ўтишга интилишлари ва бунга қодир эканликларига жаҳон ишонч ҳосил қила бошлади. Шу бошлиқларнинг шахсий обрў-эътиборлари шарофати билан юксак даражадаги нуфузли делегациялар келиб турибди, кредитлар ажратилмоқда, қўшма корхоналар қурилмоқда, йирик анжуманларга таклифномалар келаётир.

Бироқ бу минтақани кимнингдир жаҳон гегемонларига сўзсиз итоат этувчи четка ўлкаси сифатида кўришни истовчиларга бу ҳаётий ҳақиқат ҳам ёқмаяпти. Шу сабабли узоқ марказларда маҳаллий халқларни айнитиш, янги-янги кескинлик ўчоқларини вужудга келтириш режалари тузилмоқда. Жамоатчилик онгида мустақилликни эплай олмайдиган, ташқаридан доимий паноҳга муҳтож жумҳурият образи шакллантирилмоқда. Кучли, мустақил раҳбарларча ўта консерватор, сўз эркинлиги ва ҳурфикрлиликни бўғишнинг тоталитар усули сифатида коммунистик ўтмишга ёпишиб олган осиёлик хонлар дея таъриф бермоқдалар.

Мақсад аниқ: бу давлатларни ҳозирги ҳолатида тўхтатиб қўйиш, бутун маърифий дунёни улардан айнитиш. Токи, улар навбатдаги «Осиё йўлбарси»га айланмасинлар ва улар билан жаҳон бозорида рақобатлашишга тўғри келиб юрмасин.

Ва, аксинча, уларнинг рецептларига амал қилаётган хорижий маслаҳатгўйлар чизиғидан чиқмаётган раҳбарлар «эркин» матбуотнинг эркатойи бўлиб юрибдилар. Уларнинг чинакам демократлар эканлиги, танлаган йўлларининг истиқболи порлоқ эканлиги ҳақида зўр бериб афсоналар тўқишмоқда.

Уларнинг бундан буёнги қадамларини тахмин қилиб, айтиш мумкинки, минтақадаги республикаларнинг нотекис тараққий этиши сунъий равишда қўллаб-қувватланади, мухолифчилик ва биқиқлик рағбатлантирилади, атайлаб турли зиддиятлар келтириб чиқарилади, эски аламлар ва ҳудудий жанжаллар янгиланади.

Булар Марказий Осиёнинг 50 миллиондан зиёд кўпмиллатли аҳолиси манфаатларига мос тушадими? Йўқ, албатта. Улар бундан буён ҳам дўстлик ва яхши қўшнилар бўлиб, божхона тўсиқлари ва таҳқирловчи чораларсиз яшашни истайдилар. Йирик кўламдаги сиёсий ўйинларда эрмак бўлишни истамайдилар. Бу борада раҳбарлар, сиёсий партиялар, жамоатчилик ҳаракатлари ва юзага келаётган бошқа демократик институтларнинг масъулиятларига кўп нарса боғлиқ бўлади.

Бошқа давлатлар қатори Ўзбекистон ҳам қайтадан ўзгалар таъсири остига тушиб қолиш учун мустақилликка интилгани йўқ. У аввалгидек «ука» бўлишни ҳам, кимлардир бичиб-тўқиётган «беқарорлик минтақаси»га тушиб қолишни ҳам истамайди.

Шуни таъкидлаш жоизки, бу кўпчиликка маъқул тушмоқда. Чунки кучли, гуллаб-яшнаётган Ўзбекистон Ўрта Осиёда марказий мавқеига эга бўлиб, ўзининг сиёсий, иқтисодий, демографик куч-қудрати ва географик ҳолатига кўра бундан буён ҳам ушбу кенг минтақада барқарорлик рамзи бўлиб қолади.

Шахснинг давлатга бўйсунишини эмас, балки, давлатнинг инсон, жамиятнинг ҳар бир аъзоси манфаатларига хизмат қилиши бизнинг келажакка қаратилган йўлимизнинг мазмунидир. Бош ислоҳотчи ва тараққиётнинг ҳаракатлантирувчи кучли давлатнинг ўзидир. Кенг кўламда ислоҳотлар давом этмоқда, қизиқарли тажрибалар тўпланмоқда. Президент Ислом Каримовнинг «Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли» китобида жумҳуриятни гуллаб-яшнаган давлатлар қаторига олиб чиқиш дастури баён этилган. Афсуски, айрим оммавий ахборот воситалари жумҳуриятнинг олға интилишини эмас, балки аслида йўқ муаммоларни кўришга интилмоқдалар.

Бизнинг мақсадимиз — бутун маърифий дунё билан тенг ҳуқуқли ва муносиб ҳамкорликдаги ривожланиш ва фаровонлик йўли, тараққиётнинг дунёвий йўли. Ва ҳеч кимнинг мужмал нашрларда ўзининг иғво ва бўҳтондан иборат чиқишлари билан бу йўлга тўғаноқ бўлишга ҳаққи йўқ.

Шоқосим ШОИСЛОМОВ,
сиёсатшунос.

ИЛМИЙ АНЖУМАН

Абдулла Қодирий номли Тошкент Давлат маданият институтида Президентимиз И. А. Каримовнинг «Ўзбекистон—келажаги буюк давлат» ва «Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли» номли китоблари бўйича илмий анжуман бўлиб ўтди.

Анжуманда кутубхонашунослик кафедраси катта ўқитувчиси Т. Шокиров, тарих фанлари доктори, профессор Осиё Қосимова, кутубхонашунослик факультетининг талабалари О. Қаҳҳорова, М. Мадраҳимова, З. Искандарова, Ф. Маматқулова, А. Тўйчиевалар мазкур китобларни кутубхоналаримизда кенг тарғиб қилиниши хусусида ўзларининг фикрларини баён қилдилар.

Л. ТОШЕВА.

Миллий кинематографиянинг муаммолари ва режалари

Ўзбекистон Кинематографиячилар уюшмасида бўлиб ўтган давра суҳбатида миллий кинематографияни ривожлантириш йўллари муҳокама қилинди. Унда ижодий уюшманинг, Ўзбекистон Давлат кинокомпанияси, шунингдек Ўзбекистонда ишлаб турган киностудиялар ва ижодий бирлашмаларнинг вакиллари иштирок этдилар.

Республика Кинематографиячилар уюшмаси бошқарувининг биринчи котиби Малик Қаюмов баҳсни бошлаб, Ўзбекистон киноси ҳозир жуда кўп қийинчиликларга дуч келаётганини таъкидлади. Молиявий муаммолар, фильмлар прокати билан боғлиқ қийинчиликлар, киноплёнкалар, ускуналар, аппаратлар, химикатлар билан таъминлаш ана шулар жумласидандир. Бундай шароитда республика ҳукуматининг миллий кинематографияни қўллаб-қувватлаши муҳим аҳамиятга моликдир. Ҳукумат шу мақсад учун ажратган маблағ киностудияларни ва ижодий бирлашмаларни пул билан таъминлашга, техника сотиб олишга ишлатилмоқда.

Молия вазирлиги билан солиқ маҳкамалари 1993 йилда кино ташкилотларини қўшимча қиймат учун 25 фоизли солиқдан озод этишга қарор қилди. Кинематографиячилар уюшмаси Ўзбекистон Давлат кинокомпанияси билан биргаликда республика ҳукуматига миллий кинематографияни қўллаб-қувватлаш тўғрисидаги илтимос билан бир қанча ҳужжатлар юборди. Шундай ёрдам берилмаса, бозор иқтисодиётига ўтиш даврининг қийинчиликларини бартараф этиб бўлмайди.

Мана бир йилдирки, мустақил ташкилот — давлат кинокомпанияси республикадаги кино муаммолари билан давлат даражасида шуғулланмоқда. Шу давр мазкур компания тузилиши зарур бўлганини тасдиқлади. Энди кўпгина масалалар тезроқ ҳал этилмоқда. Ўзбекистон Давлат кинокомпанияси раиси Хайрулло Жўраев компаниянинг фаолияти якунлари ҳақида сўзлади. Ҳукумат томонидан кинематографияни қўллаб-қувватлаш учун ажратилган маблағ биринчи галда долзарб мавзуда, давлат буюртмаси билан фильмлар яратувчи студиялар ва ижодий бирлашмаларга берилади. Болаларга аталган фильмларга, мультфильмларга ва ҳужжатли лентaларга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Ўзбекистон кинематографияси халқаро майдонга чиқмоқда. Х. Жўраевнинг айтишича, шу йил давомида Ўзбекистон давлат кинокомпанияси чет эллардаги киноташтилотлар билан ҳамкорлик қилиш ҳақида бир қанча битимларни имзолади. Ўтган йил охирида Ўзбекистонда Малайзия киноси ҳафталиги бўлиб ўтди. Бироз вақт ўтгач, шу мамлакатнинг томошабинлари Ўзбекистон кинематографияси билан танишдилар. Ўзбекистон Давлат кинокомпанияси Малайзиянинг фильмлар ишлаб чиқарувчи миллий корпорацияси билан ҳам бир қатор ҳужжатларни имзолади. Бу ҳужжатлар кинофильмларни айирбошлашга, имом ал-Бухорий тўғрисида икки серияли лента яратиш устида биргаликда ишлашга, ислом меъморчилиги обидалари ҳақида туркумли фильмларни суратга олишга тааллуқлидир.

Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатларининг Тошкентдаги XI халқаро кинофестивали вақтида Ҳиндистон кинематографиячилари билан иккита киноасарини биргаликда яратиш ҳақида шартномалар имзоланди. Ўзбекистон кинематографиячиларининг туркиялик касбдошлар билан ҳамкорлиги кенгаймоқда. 1 апрелдан бошлаб Туркия телевидениеси орқали ҳафтасига бир марта ўзбек фильмлари кўрсатиладиган бўлди. Турк кинематографиячилари билан фильмлар ишлаб чиқарувчи қўшма корхона барпо этилди. Улуғбек ҳақидаги фильмни суратга олишга доир катта ишлар режалаштирилмоқда.

«Ўзбекфильм» директори Аъло Хўжаев учрашув қатнашчиларига студиянинг ҳозирги ишлари ҳақида гапириб берди, унинг моддий-техникавий базасини обдон яхшилаш кераклигини таъкидлади.

Ҳозир Ўзбекистон кинематографиясига бир туркум истеъдодли ёшлар кириб келди. Уларга ёрдам бериш керак. Таниқли режиссерлардан Латиф Файзиев, Шуҳрат Аббосов кўпгина ёш режиссерларнинг муаммоларига эътиборни қаратдилар. Уларнинг фикрича, ҳомийларнинг мададисиз кинематографиянинг ишини юргизиб бўлмайди.

Атоқли режиссерлардан Равиль Ботиров, Рихсивой Муҳаммаджонов, Али Ҳамроев, кекса кинодраматург Иззат Султон ва бошқа киноарбоблари миллий кинематографияни янада ривожлантириш йўллари ҳақидаги фикрларини ўртага ташладилар. Кинематографиянинг муаммолари илгари ҳам бўлган эди, ҳозир ҳам бор ва келгусида ҳам бўлади. Ҳар қандай қийинчиликларга қарамай, яхши фильмлар яратиш доимо бош мақсад бўлиб қолаверади.

И. ГРЕБЕНЮК,
ЎзА мухбири.

«УЙ-МАГАЗИН» СИРИ ОЧИЛДИ

ХАЛҚ кимнинг нима иш қилиб юрганини жуда яхши билади. Масалан, Термиз шаҳридаги бир ҳовлини «Ўн бешинчи магазин» дейишади.

Чунки бу уй Шчорс кўчасида бўлиб, ўн бешинчи нумер билан рақамланган. Бу ердан ҳамма нарса, шу жумладан истаган пайтда ва истаган миқдорда арақ топиш мумкин. Аммо ҳуқуқ-тартибот органларининг масъул ходимлари негадир кўп вақтлар бу гаплардан бехабар юришди.

Ҳозир бензиннинг танқислиги ҳам бундай нуқталардан вақт-бемаҳал хабар олиб туришга халақит беряпти. Хуллас, яқинда халқ ҳам бир нарсани билса керак деб ана шу уйга боришди. Бир фуқаро шу ҳовлидан икки шиша арақ кўтариб чиқаётган экан. Унинг айтишича, ҳар қайсисини 700 сўмдан олипти. Алоҳида топшириқ билан юрган мелисалар ҳалиги харидорнинг қўлидан ушлаб ҳовлига киришмоқчи бўлган эди, ижозат этишмади. Фуқароларнинг қалтирашига ўрганган мелисалар бу ҳаракатдан ҳайрон қолишди. Биласизми, хонадон соҳиблари мелисаларнинг йўлига тўғаноқ бўлиб олишди. «Агар ҳовлига қадам қўйсаларинг боламни болталаб ташлайман!» дейишди. Мелисалар бундай тўсиқларга қарамай, ниҳоят ҳовлига киришга муваффақ бўлдилар.

Ҳовлидан эса кўп миқдорда арақ, портлатиш моддалари, бронжелет ва бошқа «ажойиб» нарсалар топилди.

Тожиддин РАЗЗОҚ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Кўнгиллар шод бўлди

Инсон ҳаёти ва фаолияти барча воқеа-ҳодисаларда бўлгани каби икки қутбга бўлинади: яхши ва ёмон кунлар. Ота-боболаримиз яхши кунлар кўпайсин, деб байрам ва тантаналарни одат қилишган бўлса не ажаб. Байрамлар ичида кўнгилга энг яқини Наврўз ҳисобланади. Унинг кўнгилхушлигини қоронғи хонада яшаган одамнинг ёруғликка чиққан пайтдаги ҳолатига қиёс қилиш мумкин. Табиат яшнагани сайин одам кўнглида ҳам ажойиб ҳислар жунбушга келади. Шунданми, Наврўз сурури кишилар кўнглини ҳали ҳам тарк этгани йўқ.

Сирғали район соғлиқни сақлаш бўлимига қарашли 37-шифохонада ҳам Наврўз байрами катта шодиёналар билан нишонланди. Шифохона жамоаси бир кунлик иш ҳақини «Хайрия ва саломатлик» фондига ўтказди.

Ўша куни шифохона ҳовлисида сумалак, ҳалим каби Наврўз таомлари тайёрланди. Уруш ҳамда меҳнат фахрийлари ва ёлғиз кишиларга махсус жой тайёрланиб, алоҳида марҳамат кўрсатилди: совға ва саломлар улашилди.

Шифохонада беморлар мушкулини кушод қилиш учун ибрат бўларли тажрибалар жорий қилинган. Кундузги даволаш бўлими мавжуд. Яна бир диққатга сазовор жойи шундаки, яқинда мусулмончилик одатига мувофиқ амбулатория — жарроҳлик маркази қошида хатна хонаси ажратилди. Беморлар замонавий тиббий ускуналар билан жиҳозланган физиотерапия бўлимида сув ва балчиқ воситасида муолажа олишлари мумкин. Шифохона бош шифокори ўринбосари Гулбаҳор Маметованинг айтишига қараганда, шифохонада беморларни уйига бориб даволаш усули яхши натижа бераётир. Мазкур усул беморга ҳам қулай, ҳам арзон хизмат кўрсатиш учун яхши имконият яратаркан. Беморлар айниқса, шифохона бош шифокори Маҳкамжон Мирзаев, Фарида Исматиллаева, Рустам Тўхлибоев ва Дилбар Зокирова каби шифокорлар хизматидан миннатдор. Байрам куни район соғлиқни сақлаш бўлими мудири С. Алимов яқинда 10-туғруқхона қошида замонавий тиббий ускуналар билан таъминланган янги гинекология бўлими очилажагини маълум қилди. Наврўз туфайли очилган дастурхонга район санъаткорлари алоҳида файз киритишди: кўнгиллар шод бўлди.

Исмат ХУДОЁР,
«Халқ сўзи» мухбири.

• *Саноат корхоналарида*

Тошкент — Шарқнинг наинки маданият ва маърифат маркази, балки ривожланган саноат шаҳри ҳамдир. Бугунги кунда пойтахт саноатчилари 2500 турдан ортиқ саноат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни йўлга қўйишган. Оддийгина болалар велосипедидан тортиб, улкан самолётлар ясаётган завод ва фабрикаларимиз аҳли мамлакатимизнинг ривожланган давлатлар қаторига чиқиб олиши йўлида самарали меҳнат қилишмоқда. Бу борада ўзининг қирқ йиллик юбилейини нишонлаш арафасида турган Тошкент агрегат заводининг ҳам салмоқли ҳиссаси бор. Республикамизнинг қудратли саноат масканларидан бири бўлмиш мазкур завод бош директори ўринбосари Баҳодир ПАЙЗИЕВ билан мухбиримиз мазкур корхона фаолияти хусусида суҳбатлашди.

СУҲБАТДОШИМИЗ ҲАҚИДА МАЪЛУМОТ: Баҳодир Пайзиев 1947 йилда Тошкентда хизматчи оиласида туғилган. 1961 йили 7-синфни тугатгач, Тошкент авиация техникумида қишлоқ хўжалик машинасозлиги ихтисослиги бўйича ўқиган. Ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда 1973 йилда Тошкент Политехника институтининг машинасозлик технологияси факультетини битирган. 1966 йили иш фаолиятини Тошкент агрегат заводида бошлаган. У ерда 5-механика цехи техниклигидан бош директорнинг биринчи ўринбосарлигигача бўлган лавозимларда меҳнат қилиб келмоқда. Шунча йиллик меҳнати давомида у киши бир неча бор давлатнинг мукофот ва нишонлари билан тақдирланган.

ИШБИЛАРМОНЛАР

— Корхонамиз дастлаб 1955 йили 150 дан зиёдроқ ишчи-хизматчи билан ўз фаолиятини бошлаган эди, — дея гап бошлади Баҳодир ака. — Ўша пайтлар бор-йўғи учта ишлаб чиқариш биносига эга бўлиб, истеъмолга чиқариладиган маҳсулотлар турлари ҳам анча чекланганди. Йил сайин унинг фаолияти кенгайиб, ишчилар сони ҳам ошиб борди. Ҳозир эса уларнинг сони ўрта ҳисобда 1500 нафарни ташкил этади. Айни кунларда заводимизда тракторларнинг олд йиғими қисми, пахтачилик, қишлоқ хўжалик машиналари учун 26 хилдаги агрегатлар ва эҳтиёт қисмлар, дори пуркагичлар, чеканка қилувчи ускуналар тайёрланади. Шуларнинг бир қисми ҳамда бошқа турдаги редукторлар МДҲ мамлакатлари, жумладан, Львов, Сизрязаньсельмаш, Брянсксельмаш заводларига юборилади. Бундан ташқари, бугунги шароитдан келиб чиққан ҳолда, заводда 9 хилдаги халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни ҳам йўлга қўйганмиз. Уч ғилдиракли ҳамда болаларга мўлжалланган икки хилдаги сайр велосипедлари, ойнаи жаҳон учун курсичалар, боғдорчиликда ишлатиладиган нарвончалар, консерва ёпадиган ускуналар ва бошқалар шулар жумласидандир. Бу каби кундалик турмуш учун зарур бўлган ашёлар бизга ҳам яхши фойда келтираётир.

Заводда халқ истеъмоли моллари тайёрлаш асосан олтмишинчи йилларнинг ўрталарида бошланган эди. Қолдиқ ва чиқиндилардан тайёрлана бошланган бу маҳсулотларнинг сифати жуда яхши. Яқин вақтларда яна 5 хил ана шу турдаги маҳсулот ишлаб чиқариш режалаштирилмоқда.

— Баҳодир ака, ўзингизга маълумки, бугунги оғир бир шароитда собиқ Иттифоқ ҳудудидаги кўплаб саноат корхоналари қийин шароитни бошидан кечиришмоқда. Айниқса, Россиядаги беҳисоб завод ва фабрикаларда ишлаб чиқариш ҳажми кескин камайиб, ишсизлар сони ортиб кетди. Республикамиздаги ишлаб чиқариш муассасаларида ҳам бу аҳвол оз бўлса-да, кўзга ташланиб турибди...

— Нима демоқчи эканлигингизни тушундим. Сизларда аҳвол қандай, демоқчисиз-да?

— Ҳа.

— Бу жиҳатдан биз ҳар қанча мақтансак арзийди. Негаки, шароитдан қатъий назар, корхонамизда иш бир маромда кечмоқда ва ҳатто барча режаларни ортиғи билан уддалаётирмиз. Ишчиларимизнинг моддий манфаатдорликлари ҳам кун сайин ошиб бормоқда. Келинг, яхшиси, фикрларимнинг далили сифатида рақамларга мурожаат қилайлик.

Ўтган 1992 йилда маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми режада 617 миллион сўм қилиб белгиланган бўлса, амалда 706 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Халқ истеъмоли моллари тайёрлаш режадаги 80 миллион сўм ўрнига 117 миллион сўмга бажарилди. Қишлоқ хўжалик машиналари ва тракторлари учун эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқарилиши ҳажми эса пландаги 70 миллион сўм ўрнига 104 миллион сўмга етди. Бундан ташқари, бўлим хизмат кўрсатиш ҳажми режада 480 минг сўм деб кўрсатилган бўлса, амалда 676 минг сўмлик қилиб уддаланди. 1992 йилда ишчи-хизматчилар ойига ўртача 3455 сўмдан иш ҳақи олишган, шу йилнинг январь ойида эса бу кўрсаткич ўртача 10,5 минг сўмга етди. 1992 йили заводнинг фойда олиш кўрсаткичи режадаги 120 миллион сўм ўрнига 163 миллион сўмни ташкил этди...

— Ҳақиқатанам, таҳсинга сазовор ютуқлар. Сир бўлмаса, айтинг-чи, буларга қандай қилиб эришмоқдасизлар!

— Бу ижобий кўрсаткичларимизнинг асл ўзагида ишнинг кўзини билиб, фаолиятни тўғри ташкил этабилиш каби омиллар туради. Кейинги вақтларда Президентимиз И. А. Каримовнинг бевосита саъй-ҳаракатлари туфайли бизларнинг ҳам эркин фаолият юритишимиз учун кенг йўл очилмоқда. Имкониятлардан оқилона фойдаланаётирмиз. Бозор иқтисодиётида тадбиркор ва ишбилармон завод-фабрика аҳли улкан ютуқларни қўлга киритиши мумкин. Шуни эсда тутиш керакки, ҳеч қачон саноат ривожисиз иқтисодий ўсиш бўлмайди.

— Хом ашё масаласида қийналмаяпсизларми!

— Заводда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар учун зарур бўлган хом ашёнинг 90 фоизи асосан МДҲ давлатларидан олинарди. СССР тугагач, бошқа республикалардаги хом ашё етказиб берувчи корхоналар билан бўлган узвий алоқаларимиз издан чиқди. Албатта, бундай туришимиз мумкин эмас эди. Завод маъмурияти таъминотчилар билан тўғридан-тўғри алоқалар ўрнатишга киришди ва бу ҳаракатлар ҳозир ўз самарасини бермоқда. Биз асосий ҳамкорларимиз бўлган Россия ва Украинадаги муассасалар билан мустаҳкам шартномалар тузганмиз. Бу томонидан кўнглимиз тўқ.

— Баҳодир ака, пойтахтимиздаги аксарият улкан корхоналарда маҳаллий мутахассислар жуда озчиликни ташкил этади. Бу борада сизларда аҳвол қандай!

— Завод эндигина ташкил этилган пайтларда бу ерда юзтача маҳаллий кадр ишлаган бўлса, ҳозирги кунда уларнинг сони 700 дан ошиб кетди. Умуман, ишчи-хизматчиларнинг 60 фоизини миллий кадрлар ташкил этади. Кўпчилиги раҳбарлик лавозимларида фаолият кўрсатишади. Шу нарсани алоҳида таъкидлашим керакки, заводимиз меҳнаткашлари миллатидан қатъий назар, ўзаро ҳамжиҳатлик билан бир улуғ мақсад — мустақил Ўзбекистонимиз равнақи йўлида меҳнат қилишмоқда.

— Давлат тили ҳақидаги қонун корхоналарингизда қай тарзда амалга оширилаётир!

— Ўринли савол. Ўзбек тилига давлат тили мақоми берилгач, уни ҳаётга татбиқ этиш соҳасида биз ҳам бир қанча тадбирларни ишлаб чиқдик. Иш юритиш қоғозлари ўзбекчалаштирилиб, ўзбекча ёзув машиналари сотиб олинди. Бундан ташқари, тил ўрганиш бўйича махсус курс ташкил этилган: ҳафтасига икки марта машғулот олиб борилади. Апрель ойида давлат тили бўйича биринчи аттестация ўтказилади. Бироқ, бевосита ишга тааллуқли илмий терминларни ўзбек тилига ўгиришда бир қатор қийинчиликларга дуч келмоқдамиз. Республика Атамашунослик қўмитаси бу борада бизга ёрдам берса, яхши бўларди, деб ўйлайман.

— Баҳодир ака, суҳбатимиздан маълум бўлдики, заводнинг ишлаб чиқариш қудратию амалга оширилаётган ишлари жуда самарали экан. Менимча, эришаётган ютуқларингизнинг барчаси ишчи-хизматчиларнинг ижодий ва кўтаринки меҳнатлари эвазига бўлса керак...

— Шак-шубҳасиз.

— Шундай экан, уларнинг ишдан бўш вақтларида маданий ҳордиқ чиқаришлари ва яхши яшашлари учун шароит қандай!

— Албатта. Бусиз юқори кўрсаткичларга эришиб бўлмайди. Шуларни назарда тутган ҳолда биз ишчиларга кўпгина қулайликлар яратиб берганмиз. Заводнинг спорт-соғломлаштириш мажмуаси улар хизматида. Ёш оилалилар учун 500 ўринли 4 та ётоқхона мавжуд. Уларнинг фарзандлари учун 2 та болалар боғчаси очилган. Шунингдек, завод қошидаги маданият саройида 20 га яқин тўгарак ишлаб турибди. Бундан ташқари, ишчи-хизматчиларни балиқ маҳсулотлари билан таъминлаш мақсадида Арнасойда балиқчилик хўжалигини ҳам ташкил этганмиз. Ангрен тоғ тизмалари этагида 220 ўринли болалар лагери бор. У ерда корхона ишчи-хизматчиларининг фарзандлари ҳордиқ чиқаришади. Шу билан бирга, ишчиларга кунига 50 сўмдан овқат пули ва 15 сўмдан йўл кира пуллари берилаётир. Заводнинг ўзида медицина-санитария қисми ишлаб турибди.

Хуллас, қулайлик ва шароитлардан ишчиларимиз жуда мамнунлар. Келгусида маданий дам олиш сифатини ошира бориб, турларини ҳам кенгайтириш мўлжалимиз бор. Зеро, ишчи соғлом ва хушкайфият бўлмас экан, унинг меҳнатидан унум кутиш мумкин эмас.

— Мазмунли суҳбатингиз учун раҳмат. Келгуси ишларингизга ривож ва барака тилаймиз.

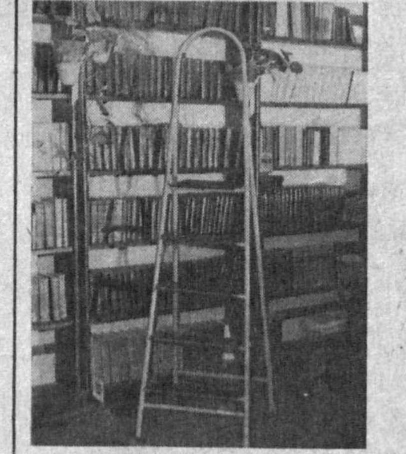

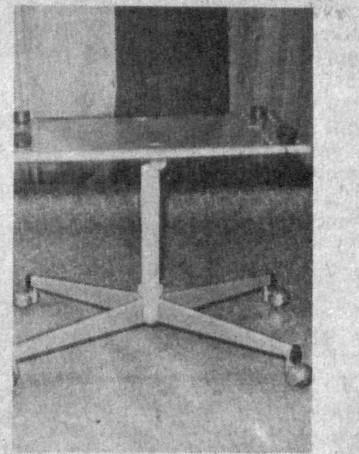

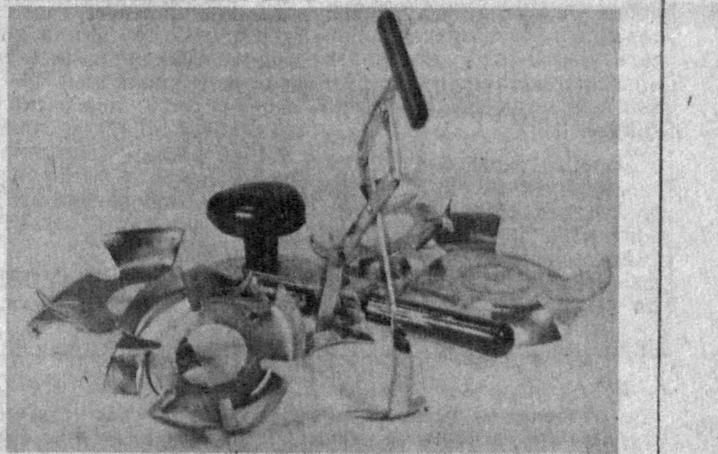

СУРАТЛАРДА: агрегат заводида ишлаб чиқарилаётган халқ истеъмол молларидан намуналар.

• *Холис фикр*

ШИРИН ЧОЙ... ҚАНИ ЧОЙ?

Истиқлолга эришган давлатимизнинг иқтисодий жиҳатдан истиқболи порлоқ. Буни Президентимиз ҳам, тажрибали иқтисодчиларимиз ҳам, ишнинг кўзини биладиган мутахассисларимиз ҳам, қолаверса, хорижлик ишбилармонлар ҳам ишонч билан таъкидламоқдалар. Бугунги кун ташвиши билан яшаётган халқимизнинг ҳам эртанги кундан умиди катта. Қимматчиликка чидаса бўлади, аммо йўқчиликдан, очарчиликдан худо сақласин, дейишаяпти ёшу қарилар. Зеро, истиқлол туйғуси, истиқболга умидворлик руҳи ҳозирги оғир кунларда ҳаммага далда бераётир.

Кечагина қарамликда бўлган Ўзбекистонда бугун самолёт ишлаб чиқарилаётган бўлса, эртага енгил автомашиналару автобуслар тайёрланади. Кечагина технологик жараёнларни бошқаришда уқувсиз деб камситилган ўзбек бугун қитъалар узра учқурларни моҳирона бошқараётган бўлса, эртага коинотга учади. Кечагина номи дунё харитасида бўлмаган мамлакатимиз бугун деярли барча халқаро ташкилотларга аъзо бўлган бўлса, эртага жаҳон тақдирини ҳал қилиш ишида қатнашади. Буларнинг ҳаммаси ҳар бир ўзбек, ҳар бир ўзбекистонлик учун фахрдир. Тилда айтолмай, дилда сақлаб келган орзу-умидларимиз рўёбга чиқаётганлигидан бошимиз осмонда. Минг бора шукур, тақдиримиз табассум қилди.

Мустақилликни қўлга киритишдан кўра уни сақлаб қолиш, мустаҳкамлаш қийин, ҳали катта синовлар турибди. Ҳамжиҳатлик, ҳамкорлик, ҳушёрлик, барча сиёсий кучларнинг давлатимиз, халқимиз, келажагимиз манфаати йўлидаги биргаликдаги ҳаракати бу синовдан муваффақиятли ўтишнинг биринчи шарти бўлса, иккинчиси — ишлаб чиқариш ва таъминотнинг, яъни иқтисодий мувозанатнинг издан чиқиб кетишига йўл қўймасликдир. Лекин шуни унутмаслик керакки, баъзан йўқчилик ташвиши, мутелик, яшаш, жон сақлаш эҳтиёжи ҳар қандай ғурур ва фахрланиш ҳиссидан устунлик қилиши мумкин. Бир мисол. Қўлидаги талонига қанд-шакар ёки пахта ёғи, болаларига арзон уст-бош ололмай юрган айрим ота-оналар гоҳо-гоҳо собиқ тузумни эслаб тилга олмоқдалар. Уларни тушунса бўлади. Чунки бу маҳсулотлар тижорат дўконларида бўлмаганида эди, «Ҳаммага келган йўқчилик-да», деб чидашарди. Афсуски, олибсотарлар уларни кўз-кўз қилишяпти. Бу ҳол назоратнинг сустлигини кўрсатади. Биз ижтимоий-иқтисодий тараққиётнинг қайси йўлини танлаб, қайси йўналишидан бормайлик, ун, сут, сариёғ, пахта ёғи, туз, гугурт, қанд-шакар, чой сингари энг зарур озиқ-овқат маҳсулотлари, шунингдек, дори-дармонлар, болалар кийим-кечаклари савдоси қатъий давлат назорати остига олиниши керак. Акс ҳолда империяпарастлар назоратсизликни бошқача талқин қилиб, соддадил халқни чалғитиб, мустақиллигимизни мустаҳкамлашга тўғаноқ бўладилар. Бу эса истиқлолимиз учун хавф туғдиради.

Ҳикоя қилишларича, қадим замонда бир бой оғир ишдан яғрини чиққан содиқ қулини ҳузурига чақириб: «Сен озодсан, энди эркинг ўзингда», — дебди. Қул бўлса қувониш ўрнига ранжиб, кўзига ёш олибди. Соҳиб ажабланиб, бунинг сабабини сўраган экан, қул: «Очдан ўламан-ку, энди ким мени боқади?» деб ҳўнграб юборибди.

Биз озодликка эришган эканмиз, ана шу қулнинг аҳволига тушиб қолмаслигимиз керак. Яъни ўзимизни барча зарур озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашимиз лозим. Қўлда берганга қуш ҳам тўймайди деганларидек, донни сотиб олиш билан омборни тўлдириб бўлмайди. Бундан англашиладики, ҳеч иккиланмай дончиликни ривожлантиришимиз зарур. Бу борада Президентимиз Ислом Абдуғаниевич Каримов Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг XI сессиясида дилни қувонтирадиган, деҳқонларни рағбатлантирадиган гапларни айтдилар: «Биз дон етиштирувчи хўжаликларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаймиз». Айни муддао. Ўйлаймизки, бу сўзлар 1993 йилда ғаллакорларимизга янги куч-ғайрат бағишлайди.

Худога минг бора шукурки, ҳозирги қимматчилик даврида ҳам ҳар бир ўзбекистонликнинг дастурхонидан қут-барака аригани йўқ. Айниқса, нон сероб. Лекин ҳали бошқа етишмовчиликлар бор. Хусусан, беш-олти йилдан бери халқимиз қанд-шакарга ёлчимайди. Негадир, ўтган даврда бу масалани ҳал қилишнинг иложи бўлмади. Ёки Ўзбекистонда қанд лавлаги етиштиришнинг имкони йўқми? Ахир республикамиз ҳозир пахта етиштиришда қанчалик машҳур бўлса, бир пайтлар қанд лавлаги ва қанд-шакар етиштиришда ҳам шунчалик довруғ таратган эди-ку! Буни тарихий далиллар исботлаб турибди. «Қизил Ўзбекистон» газетасининг 1945 йил 11 февраль сонида лавлагикорларнинг республика кенгашидан ҳисобот босилган. Халқ Комиссарлари Кенгаши раиси А. Абдураҳмонов, жумладан, бундай дейди: **«Ўзбекистон пахтакорларининг иккинчи қурултойида биз пахта ҳосилини янада ошириш ва 1945 йилда давлатга бир миллион тонна пахта топшириш мажбуриятини олдик. Пахтачиликни ривожлантириш учун биз пахтакорларни ғалла, озиқ-овқат, ёғ, қанд-шакар, кийим-бош ва бошқа нарсалар билан таъминлашимиз керак. Ана шунинг учун ҳам бу йил қанд лавлаги ҳосилини қатъиян ошириш олдимиздаги муҳим масалаларнинг бири бўлиб турибди. Ўзбекистон колхозчилари ўзларининг ватанпарварлик бурчларини адо этиб, уруш йилларида 5 миллион центнердан ошиқроқ қанд лавлаги етиштирдилар. Республикамизда янгидан қурилган 4 та қанд заводи бу лавлагидан фронт ва мамлакатга бир ярим миллион пудга яқин қанд-шакар пишириб берди. 1945 йилда ҳар гектар лавлаги майдонидан кам деганда 200 центнердан ҳосил етиштиришимиз ва давлатга 8 миллион центнер қанд лавлаги топширишимиз керак. Илғор колхозларимизнинг бой тажрибаси — бу уддалай олишимиз мумкин бўлган вазифа эканлигини исботлайди. Ўтган йили 23 колхоз ҳар гектар ердан 300 центнердан ошириб ҳосил олди. 32 бригада ва 33 звенода эса бу кўрсаткич 400-800 центнергача етди».**

Мен бу тарихий маълумотларни деҳқон (фермер)лар, маҳаллий саноатчилар, ишбилармонлар эътиборига ҳавола этдим. Кўриниб турибдики, лавлаги етиштириш ва қанд-шакар ишлаб чиқариш учун Ўзбекистонда тажриба ҳам, имконият ҳам етарли. Қолаверса, Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг XII чақириқ XI сессиясида 1993 йилдан бошлаб қанд лавлаги экишни кўпайтириш ва қанд саноатини тиклаш вазифаси қатъий қилиб қўйилди. Президент Ислом Каримов ҳам, Бош вазир Абдулҳошим Муталов ҳам бу масалага алоҳида тўхталиб ўтишди. Қанд лавлаги майдонлари кенгайиши билан бирга қанд заводлари қурилишини ҳам эшитиб, кўнглимиз таскин топди.

Дон, ёғ, чой каби қанд-шакар таъминоти — ғоят муҳим ижтимоий масала. Кейинги ўн йилликларни бир эслайлик. Кўпчилик ўзбек хонадонида фақат нон-чой билан қанд-шакар тирикчилик манбаи бўлиб қолганлигидан нолиб келдик. Оналаримизнинг камқонлилигини, оталаримизнинг ишга, фарзандларимизнинг ҳарбий хизматга яроқсиз бўлиб қолаётганлигини дастурхонимизнинг ана шундай қашшоқлигига йўйдиқ. Энди-чи? Қанд-шакар қўли эгри сотувчи билан тижоратчи ниқобидаги олибсотарларнинг даромад манбаига айланмоқда. Боғчага борадиган кичкинтойлару мактабга шошаётган ўқувчилар эса бир дона қандга зор. Агар ёш бола қанд истеъмол қилмаса, унинг суяги ўсмайди, жигар ва ўт фаолияти сусаяди, натижада танада модда алмашинуви бузилади. Буни ҳамма билади.

Бундан ташқари, ширинлик — тотувлик тимсоли. Ўзбек хонадонида қанд, новвот, парварда ҳамиша дастурхон кўрки бўлиб келган. Шунинг учун улардан кўплаб маросиму маъракаларимизда фойдаланамиз. Бозорларимизни хўрозқандсиз, тўйларимизни ширинликсиз, нонуштамизни шакарли чойсиз тасаввур қилолмаймиз.

Шубҳасиз, пахта — бизнинг асосий бойлигимиз, даромадимиз манбаи. Бироқ уни етиштирувчиларга биринчи навбатда нон билан қанд-шакар зарур. Эҳтимол, мустақил давлатимизнинг келажаги, истиқболи, шуҳрати йўлида оғир саноатни, хусусан, машинасозликни ривожлантириш муҳимдир. Бироқ оғир саноатчилар учун ҳам қанд-шакар керак. Бу неъматлар, айниқса, мустақил Ўзбекистоннинг келажаги бўлмиш ёш авлоднинг саломатлиги, илиги тўлиқ, суяги бўлиқ бўлиб ўсиб-улғайиши учун зарур.

Агар юқорида келтирилган тарихий маълумотга эътибор берган бўлсангиз, Ўзбекистонда уруш йилларида қурилган тўртта қанд заводи қисқа вақт мобайнида мамлакатга бир ярим миллион пуд қанд-шакар тайёрлаб берибди. Эҳтимол, ўша корхоналарнинг ускуналари ҳалигача сақланиб қолгандир? Айтайлик, Янгийўл қанд заводини қайта тиклашнинг иложи йўқмикан? Бошқаларнинг-чи?

Лавлаги етиштиришга эътибор кучайтирилиб, қанд саноати қайта тикланиб, бу иш изчил йўлга қўйилмас экан, қанд-шакар таъминотидаги тақчилликни бартараф этиб бўлмайди.

Иброҳим НОРМАТОВ,

КЎНГЛИМИЗ ТОҒДЕК ЎСДИ

Бизнинг Олимпия ўринбосарларини тайёрлаш республика билим юртимиз мураббий-ўқитувчилари ҳамда ўқувчилари Вазирлар маҳкамасининг 1993 йил 18 мартдаги «Ўзбекистон Республикасида футболни янада ривожлантириш тадбирлари тўғрисида»ги қарорини ғоят кўтаринкилик ва миннатдорчилик туйғулари билан кутиб олдилар.

Иқтисодий, сиёсий ва ижтимоий муаммоларни тезлик билан ҳал этиш жараёнида ҳукуматимиз раҳбарлари жисмоний тарбия ва спортга ҳам катта эътибор беришга вақт топганларидан мамлакатимизнинг барча ёшлари, шу жумладан, бизнинг билим юрти ўқувчилари ҳам жуда мамнун бўлишди.

Билим юртимиз 25 йилдан буён самарали фаолият кўрсатиб келмоқда. Ушбу вақт ичида бу ердан таниқли футболчилар, спортнинг бошқа турлари бўйича малакали спортчилар етишиб чиққан. Футбол бўйича халқаро миқёсдаги спорт усталарининг катта гуруҳи Ўзбекистон Республикасининг шарафини муносиб ҳимоя қилишган ва ҳимоя этишмоқда.

Ўзбекистон Республикаси шарафини Халқаро майдонларда муносиб ҳимоя этадиган истеъдодли спортчиларни тарбиялаб, вояга етказишда билим юрти раҳбарияти, мураббий-ўқитувчилар жамоаси бундан буён ҳам бор куч, билим ва маҳоратларини сарфлайверади.

Мазкур ҳужжат келгусидаги ишларимизда бизга илҳом ва ғайрат бағишлайди.

И. ҒИЁСОВ,
билим юрти директори, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган мураббий,
И. ТОШМУҲАМЕДОВ,
Б. ТОШМУҲАМЕДОВ,
А. АЗИЗХЎЖАЕВ,
билим юрти ўқитувчилари, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган мураббийлар,
О. ЧУСОВИТИНА,
гимнастика бўйича жаҳон ва Олимпия ўйинлари чемпиони.

«Халқ сўзи»га жавоб берадилар

ҚАЙТА ТЕКШИРИЛАДИ

Газетамизнинг шу йил 2 февраль сонида эълон қилинган «Сирли сариқ жомадон» сарлавҳали мақолада фуқаро Э. Қўзибоевнинг юклари Тошкент тайёрагоҳида йўқолгани, кўплаб ҳаракатлар зое кетгани қаламга олинган эди. Мазкур мақола юзасидан республика транспорт прокурори муовини, адлия кичик маслаҳатчиси Р. Иброҳимов имзоси билан келган жавоб хатида айтилишича, Тошкент тайёрагоҳи ички ишлар бўлими суриштирувдан кейин 1992 йил 19 октябрдаги «жиноят аломатлари йўқ», деб чиқарган хулосаси асоссиз деб ҳисобланиб, бекор қилинган ва . текшириш ҳужжатлари Тошкент авиация транспорт прокуратурасига юборилган.

• Жиноятчиликнинг емирилиши

ДАЛИЛ ВА РАҚАМЛАР

Ҳуқуқ-тартибот органларининг жиддий ҳаракатлари туфайли кўплаб сохта қаҳрамонларнинг ниқоби йиртилди, «жиноий гуруҳлар мустақиллиги» деган тушунча фаторат топди.

Бундай ижобий ўзгаришлар меҳнаткашларнинг турли қатламлари томонидан қизғин маъқулланаётган бўлса, баъзи хомхаёл кимсалар бу тадбирни ўткинчи деб ўйламоқда. Афсуски, улар ўзини алдайди, чунки жиноятчиликка қарши кураш умумдавлат миқёсига кўтарилди ва бундан кейин ҳам шундай бўлиб қолади.

Назорат тариқасида кўздан кечирилган бир кунда республика бўйича 137 жиноят қайд этилган. (Бу олдинги аҳволдан анча «афзалдир»). Шундан шахсий мулкни ўғирлаш — 55, давлат мулкини ўғирлаш — 14, автомобилларни олиб қочиш — 2, босқинчилик — 3, оғир тан жароҳати етказиш — 5, қотиллик 2 та рўй берган. Энг кўп учрайдиган тартиббузарлик сифатида савдода харидоргир молларнинг яшириб қўйилиши кўзга ташланган. Шунингдек, кўплаб чайқовчилар, олибсотарлар, товламачилар қўлга олинган.

Ички ишлар вазирлиги ўз зиммасидаги бу масъулиятли вазифани кўнгилдагидек уддалаш учун барча чораларни кўрмоқда.

М. ҲАЙДАРОВ,
ИИВ ходими.

РУБОБИМ ТОРИ ИККИДУР

Одам боласининг «таржимаи ҳоли» қизиқдир. Бир қарасангиз, бутун бошли романга мавзу бўла олади. Бир қарасангиз, бор-йўғи ярим бетга жо бўлиб кетади.

Масалан, мана бундай:

«...Дилфуза Ғуломова. 1943 йили Тошкентда туғилган. Тошкент давлат тиббиёт институтини тугатган. Тиббиёт фанлари номзоди илмий даражасига эга. Эски ТошМИда бош шифокор ёрдамчиси, даволовчи врач, кейинчалик Семашко номли Инсон саломатлигини тиклаш ва физиотерапия институти клиникасида бош шифокор вазифасида ишлаган. Ҳозирда Ўзбекистон Республикаси Диагностика (Ташхисот) марказида директор лавозимида хизмат қилади...»

Икки оғиз сўз билан айтганда «таржимаи ҳоли» шундан иборат, холос.

Лекин биз истаймизми-йўқми, «таржимаи ҳол» одамни эмас, одамзот ўз «таржимаи ҳоли»ни безаркан.

Чунки ана шу оддий умр йўлини ёритиб турган шундай бир нурли чизиқлар борки, у ҳам бўлса Дилфуза опадаги одамларга Меҳр-Оқибат, севимли касбига Садоқат ва Фидойилик ҳамда ўзининг табиатидаги аёлларга хос Назокат ва Олийжаноблик каби гўзал фазилатлар билан йўғрилиб кетгандек туюлади.

Сиз бу аёлнинг жозибали товушини радиотўлқинлари орқали кўп эшитгансиз, оқ қалпоқча ва оқ халатда бугунги тиббиётнинг долзарб муаммолари ҳақида баҳс юритаётганини «Ойнаи жаҳон» орқали кўп кўргансиз. Зеро, у ана шу икки нарсани — Тиббиёт ва Санъатни бири-бирдан айри тутмайди. Ким билсин, балки ана шу икки соҳа унинг тақдирини белгилаб бергандир?

Шу маънода, мен ҳам ушбу мақолага шоир тилидан «Рубобим тори иккидур...» деб сарлавҳа қўйишга журъат этдим.

Қолаверса, ана шу иккала жабҳанинг замирида ҳам «халққа хизмат қилмоқлик» деб аталгувчи эзгу ва олийжаноб бир мақсад ётмайдими?!...

Дилфуза опа табиатан ўзи ҳақида гапиришни унчалик ёқтирмайди.

«...Уруш йилларида оддий ишчи оиласида туғилганман. Онам уй бекаси. Бизнинг оилада 11 фарзанд дунёга келган. Ҳисоб бўйича мен 10-чи бўлган эканман. Ҳозир шукрки, еттитаси ҳаёт. Онам 95 дан ошиб 100 га боряптилар.

Тошкентда, «Ўқчи» кўчасидаги 76-мактабда ўқиганман. Кейин ТошМИга кирдим. Шу... яна нима дейиш мумкин...»

Сезаман. У ўзига хос камтарлик билан мактабни «олтин медаль» билан, институтни «имтиёзли диплом» билан тугатганини «тушириб қолдирди».

Яна у кишини гапга солишга уринаман:

«Дилфуза опа, кичкина қизалоқдан ҳам «катта бўлганингда ким бўлмоқчисан?» деб сўралса, «ё артистка, ё дўхтир бўламан» дейди. Назаримда, сиз иккovигаям эришгандайсиз, шундай эмасми?»

«Балки жуда унчалик эмасдир... — дейди у ўйчан оҳангда. — Ҳозир аниқ эсимда йўқ. 1953 ё 1954 йил бўлса керак, мактабимиздан бир неча аълочи ўқувчиларни Ўзбекистон радиосига таклиф этишди. Ўқишларимиз ҳақида гапирдик. Шунда бир одам «бирон нарса ўқиб бер-чи, қизим», деб қолдилар. Ўқидим...

Ўша одам биринчи устозларимдан, таниқли радиорежиссёр, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Неъмат ака Дўстхўжаев эдилар. Шундан кейин мактабимизга келиб, «шу қиз дарслардан кейин радиода қатнашиб турсин», деб рухсат ҳам олгандилар. Ўша-ўша радиоэшиттиришларга қатнаша бошладим. Аввалига болалар ва ўсмирлар учун бериладиган эшиттиришларда, кейинчалик «Ёшлик» радиостанцияси ва адабий-драматик эшиттиришларда иштирок этдим.

Шариф Қаюмов, Қодир Мақсумов, Дамир Шокиров, Ўлмас Умарбеков, Латиф Маҳмудов, Жавлон Тошхўжаев, Насиба Иброҳимова, Темурмалик Юнусов сингари санъаткорлар ва адиблар билан илк бор шу ерда танишдим....»

Журналистларга хос қайсарлик билан савол кетидан савол бергим келаверади:

«Дилфуза опа, мана ҳозир ўзингиз улғайган муҳит ҳақида сўзлаяпсиз. Оилангизда санъатга алоқадор кишилар ҳам бўлган бўлса керак?» — яна сўрайман ундан.

Дилфуза опа ёқимли жилмаяди.

«Биласизми... оиламизда санъаткорлар йўғу, лекин қариндош-уруғларимизда бор. Ўзбекистон халқ артисти Замира Ҳидоятова холам бўладилар .Ўзбекистон халқ артисти Гулчеҳра Жамилова ҳам қариндошимиз.

Лекин мен ўзим артистка бўлишни орзу қилмаганман. Бу соҳани танлаган одамда туғма истеъдод бўлиши керак, деб билардим. Эплаб кетишимга кўзим етмаган.

Шунга қарамай, қатор радиоспектаклларда, масалан, А. Гайдарнинг «Тимур ва унинг командаси», В. Осееванинг «Васёк Трубачёв», Ў. Ҳошимовнинг «Чўл ҳавоси», Анорнинг «Мен, сен, у ва телефон» сингари асарлари асосида тайёрланган постановкаларда катта-кичик роллар ҳам ижро этганман...

Тўғрироғи, оиламиздаги муҳит кўпроқ тиббиёт соҳаси билан боғлиқ эди. Шу сабабдан ҳам сира иккиланмасдан шифокорлик касбини танлаганман. Лекин радиодан бир умр қарздорман. Чунки айнан шу даргоҳда ўзимни ва бошқаларни танидим. Қолаверса, бизнинг талабалик йилларимизда ТошМИда дарслар асосан рус тилида бўларди. Агар радиоэшиттиришлар бўлмаганида мен она тилимни йўқотиб қўйган бўлармидим, деб ўйлаб қоламан. Шу сабабдан бўлса керак, ҳозир ҳам «Ойнаи жаҳон»да «Сиҳат-саломатлик» тележурналини олиб бораман, Ўзбекистон радиосида эса кўп йиллардан бери «Гулшан» радиожурналига бошловчилик қиламан...»

«Асосий касбингиз — шифокорлик ҳақидаям тўхталсак?»

«Биласизми, дўхтир деганда одамларнинг кўз олдига оқ халатда беморга қараётган киши келадиган бўлиб қолган. Аммо менга шу нарса насиб қилмади...

Биринчидан, ТошМИни битирганимизда «фундаментал медицина»ни ривожлантириш даври бошланган бўлиб, бизга «назарий тиббиёт» билан шуғулланишга тўғри келган. Лекин ёшликдаги ҳавас туфайли «Асаб касалликлари» клиникасига оддий врач бўлиб ишга борганман. Ҳолбуки, ўша кезлари тиббиёт фанлари номзоди деган илмий даражам бор эди. Ҳозир эса Ўзбекистон Диагностика марказида директор лавозимида ишлаяпман.

Яшириб нима қилдим... Ҳозир ҳам ўша, оддий шифокор бўлиб, бемор ёнида турганларим ўқтин-ўқтин тушларимга кириб туради. Қаерда бўлмай оддий кишилар билан мулоқотда бўлиш менга қувонч бағишлайди... Атрофингиздаги одамларга фойдангиз тегаётганини ҳис қилиб туриш... биласизми, қандай яхши!...

Аммо Диагностика марказидаги ишларим ҳам етарли ва айни чоғда фойдали, деб ўйлайман.

Биласиз, «диагностика»ни — «ташхисот» дейишади. Одам боласи ўзи қизиқ. Кечқурун телевидениеда қандай кино бўлишини, эртага ким билан учрашишини, нима ишлар қилишини билади. Лекин ўз танасида — организмида қандай ўзгаришлар содир бўлаётганини билмайди.

Ҳар қандай касалликни даволаш учун эса албатта текшириб, аниқ «диагноз» қўйиш керак. Шундагина уни узил-кесил даволаб ё бирон тайинли маслаҳат бериш мумкин.

Аммо республикамизда ташхисот бўлимлари марказлашмаган, зарур аппаратуралар етарли эмас эди, боз устига чет эллардан фақат валютага сотиб олинадиган бўлгандан кейин, ҳукуматимиз раҳбарияти жуда катта бир бинони ана шу тиббиёт муассасасига берди. Бор имкониятларни бир ерда жамлаб, барча касалликларни аниқлаб, аниқ ташхис қўйиб берадиган Марказ ташкил этилди.

Бу ҳозирги замон тиббиёти учун жуда катта гап, агар билсангиз! Албатта, олдимизда ҳали муаммолар кўп. Аппаратлар топиб келишга ҳаракат қиляпмиз. Аммо уларда ишлай оладиган мутахассисларимиз етишмайди. Мутахассислар топсак, айрим замонавий ускуналар етказиб беролмаяпмиз.

Ҳар ҳолда диагностика мен учун, умуман биз учун янги соҳа. Шу сабаб, бу қутлуғ ишни бошлаб юборишим анча қийин кечди. Лекин ,ҳозир ишларимиз яхши. Яқин келажакда жуда катта ишларни амалга оширамиз деган умиддаман!...»

Ушбу матн қоғозга тушаётган кезлари менга Дилфуза Ғуломова раҳбарлик қилаётган Ўзбекистон Республикаси Диагностика (Ташхисот) марказидаги иш жараёни билан танишишга тўғри келди.

...Ҳашаматли бинонинг учинчи қавати... Қабулхона гавжум... Ҳали кирди-чиқди, ҳали телефон... Оқ халат кийиб олган аёл-директорнинг қўли-қўлига тегмайди...

Турфа хил одамларнинг турфа хил дарду ташвишларию, минг бир хил масалаю муаммолар аро қайнаётган бу жараённи кузата туриб, очиғи, ҳайрон қолдим. «Қай бирига улгураркин, Дилфуза опа? Қийин экан!» деган фикр кечди хаёлимдан.

Аммо Дилфуза опанинг чеҳрасида чарчоқ аломатлари сезилмасди. Ҳамишагидек оғир ва вазмин, ҳамишагидек талабчан ва ширинсухан, ҳамишагидек сабр-тоқатли ва хотиржам...

Биласиз, бунақа фазилатлар фақат ўз ишини жондан севган ва ўзига ишонган кишилардагина бўлади.

...Дилфуза опа мен билан суҳбатлашаяптию тез-тез соатига қараб қўяяпти. Тушунаман. У Соғлиқни сақлаш Вазирлигига шошилаяпти... Мажлис бор... Кейин ТошМИга ўтиши керак...

Куннинг иккинчи ярмида телевидениеда «Сиҳат-саломатлик» телевизион журналининг янги сони суратга олинади. Улгуриши керак... Орада радиога ҳам кириб ўтиши керак. Уни кутишаяпти. Бугун «Гулшан» радиожурнали магнит лентасига ёзилади...

Уйда бола-чақа, оила ташвишлари дегандек... Бугунги тиббиёт муаммоларига бағишланган, бошлаб қўйган мақоласи ҳам чала ётибди. Бир ярим ой аввал буюртма бериб қўйган янги кўйлагидан хабар олишга ҳам вақти йўқ...

У яна хижолатомуз кулимсираб қўяди.

Кўриниб турибди. Шошилаяпти...

Нимаям дейсиз?! Шоир айтганидек: «Рубобим тори иккидур...»

Суҳбатни шу ерда тўхтатишга тўғри келади.

Сўнгги саволни беришга шошиламан:

«Дилфуза опа, аёл кишининг ёши ҳақида гапириш бирмунча ноқулайроқ бўлади. Лекин...» — дейман хижолатомуз оҳангда.

«Йўқ, нега?... Энди биз истаймизми-йўқми, бу —ҳаёт-да! Рост! Шу кунларда 50 ёшга тўлдим...» — дейди у киши жилмайиб.

«Табриклайман! Лекин сира 50 ёшга кирганга ўхшамайсиз!»

«Мана бу бошқа гап! Аёллар шунақа «комплимент»ларни ёқтиришади. Раҳмат, сизга!...»

Ҳикоямизга шу ерда уч нуқта қўяман... Уч нуқта белгисини эса биласиз. Бу— давоми бор дегани. Демак, ҳали биз бу дарёқалб аёл билан жуда кўп маротаба учрашамиз.

Радиотўлқинларда... «ойнаи жаҳон»да... балки газета саҳифаларида...

Эркин УСМОНОВ,
Ўзбекистон радиоси адабиёт, санъат ва маданият таҳририятининг муҳаррири.

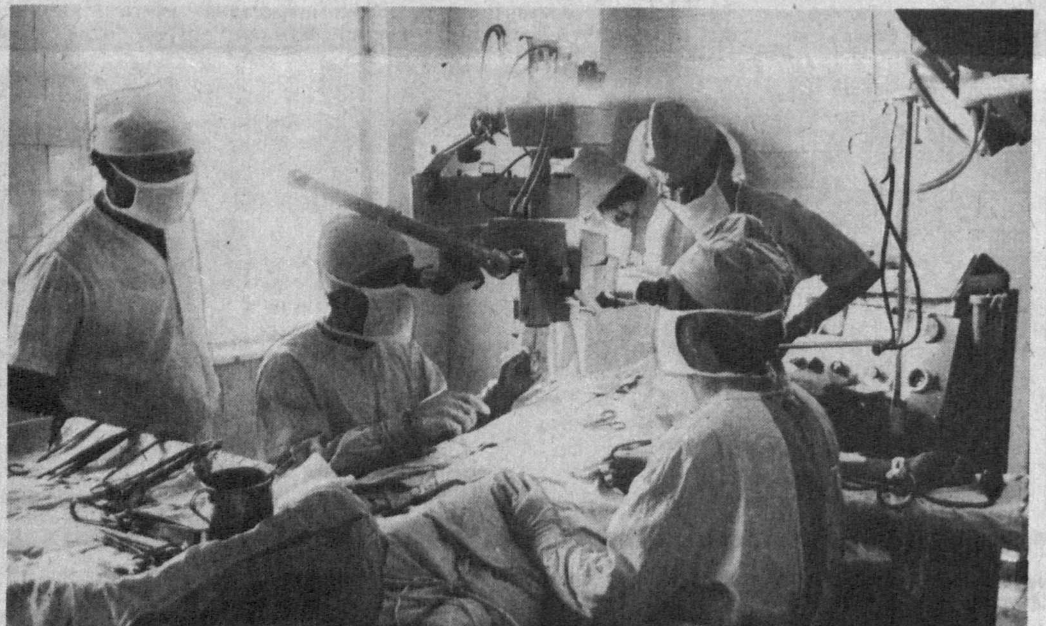

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигига қарашли жарроҳлик илмий марказининг микрожарроҳлик бўлими ҳакимлари бугунги кунда ғоят мураккаб бўлган жарроҳлик операцияларини ҳам муваффақиятли амалга оширмоқдалар.

СУРАТДА: микрожарроҳлик усулида операция қилинаётган пайт.

У. ОРТИҚОВ олган сурат. (ЎзА).

БОШҚАРУВНИНГ ТАМАЛ ТОШИ — МАҲАЛЛАДА

ТОШКЕНТДА «Маҳалла» хайрия жамғармасининг Қорақалпоғистон Республикаси, барча вилоятлар ва Тошкент шаҳар бўлими раислари иштирокида машғулот-кенгаши бўлиб ўтди. Унда маҳалла фаоллари унутилиб кетган қадриятларни тиклаш, ўз ҳудудларида осойишталикни таъминлаш, Президент фармонларини халққа етказиш ва тушунтириш тарғиботчилари бўлиши кераклиги таъкидланди.

Яқинда Россия Фанлар академиясининг бир гуруҳ олимлари Ўзбекистонга келиб, маҳаллалар ҳаёти билан танишишди. Улар ўзини ўзи бошқариш тизими жорий этилгани яхши самара бераётганига ишонч ҳосил қилишди. Айниқса, етим-есирлар, кам таъминланган оилалар, ночорлар ҳолидан хабар олиш, уларни моддий ҳимоялаш тартиб-интизомни сақлаш, ҳашарлар уюштириш каби хайрли тадбирлар меҳмонларга маъқул тушди. Бошқарувнинг бу усули ўзлари учун янгилик эканлигини айтиб, юртларига қайтганларидан сўнг жойларда татбиқ этиш ниятида юқори давлат идораларига тавсиялар киритишга аҳд қилганларини таъкидлашди.

Гап орасида жамғарма раиси Ш. Темиров Америкада бўлган бир воқеани сўзлаб берди:

— Бир куни канадаликлар билан ҳамсуҳбат бўлдим. Суҳбатимиз турмуш мавзусида эди. Сизларда ҳам маҳалла борми, дея сўрадим. Бор, деди суҳбатдошларимиздан бири. Фақат биз маҳалла эмас квартал, деймиз. Жамоани кварталком бошқаради. Мабодо кимдир уч-тўрт кунга бирор ёққа кетмоқчи бўлса, хонадони калитини қўшнисига бериб жўнайди. Келгунича қўшниси уй-жой, мол-ҳол, экинларга қараб туради. Буни ўттиз йил бурун Ўзбекистонда оиласи билан яшаб кетган ўзбеклардан ўрганганини айтди. Унут бўлган, Ўзбекистондан четда яшаётган қадриятларимизни жонлантириш вақти етмадимикин?

Ёшлар билан ишлашни яхшилаш ниятида «Мактаб, оила, маҳалла» концепцияси ишлаб чиқилаяпти. Энди маҳалла фаоллари ота-оналардан ташқари мактаб ўқитувчилари билан ҳам муносабат ўрнатадилар. Боланинг қобилияти, нимага қизиқиши, нимага қодирлиги, хатти-ҳаракатларидан ҳам хабардор бўлиб туришади.

Ҳозир маҳаллаларни ижтимоий-иқтисодий, маданий ривожлантириш масаласи кўндаланг турибди. Бунинг учун маблағ керак. Маҳаллаларнинг амалдаги ҳуқуқий низомида кичик корхона, ошхона, чойхоналар очиш, умуман молиявий ишлар билан шуғулланиш ман этилган. Унда пулни ким беради?

Икки йил илгари Тошкент шаҳри маҳаллаларида бу юмушларга рухсат этилганди. Банкда уларнинг ҳисоб рақами очилди. Қисқа фурсатда маҳаллалар фойдига... Аксарияти ўзини ўзи пул билан таъминлайдиган бўлишди. Ана шулар ҳисобга олиниб, янги Низом тайёрланди. Олий Кенгаш уни тасдиқласа, вилоятлардаги маҳаллаларда ҳам кичик корхоналар, сартарошхоналар, ошхоналар очиш имкони яратилади. Ишсизлар банд бўлади. Олинган даромаднинг маълум қисми маҳалла бюджетига тушади.

Машғулот-кенгаш иштирокчилари маҳалла аҳолисига хизмат кўрсатишни яхшилаш ниятида юқори ташкилотлар атрофдаги хусусийлаштирилаётган корхона ёки дўконни ўзлари хоҳлаган одамга эмас, балки маҳалла фаоллари билан маслаҳатлашиб, шу теваракда истиқомат қилаётган одам ихтиёрига берилишига кўмаклашишса, савобли иш бўлишини таъкидлашди. Чунки маҳаллада яшаётган ишбилармон маҳалладошларининг ризқини қийишдан уялади. Бу ҳақда республика давлат мулкини хусусийлаштириш комитетига хат йўллашга келишилди.

Юнусобод районидаги «Янгиариқ» маҳалла қўмитаси раиси Кабир ота Комилов ўз тажрибалари билан ўртоқлашди. Ҳашар йўли билан иккита чойхона, сартарошхона, битта новвойхона, поликлиника бўлими, «Янгиариқ чеварлари» кичик корхонаси қурилганини, улар даромадининг маълум қисми маҳалла фондига тушаётганини гапириб берди.

Куннинг иккинчи ярмида кенгаш қатнашчилари Тошкентдаги «Чарх комолон» маҳалласи, «Исломобод» маҳалла марказида амалга оширилаётган ишлар билан танишишди.

Исматилла ТОШЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• Китоб жавонингизга

ЭМРАНИШ

Безовта қалб инсонлардан бири Сафар Ўтановнинг мўъжазгина «Ахлоқ ва экология» («Ўзбекистон», 1992 й) рисоласи ўзидаги катта дарду изтироби ва куйинчаклиги билан беихтиёр эътиборингизни тортади. Китобнинг юзага келишини улкан ички эҳтиёж турткисидан, десак муболаға бўлмас. Зеро, унинг ҳар саҳифасидан юртни, улусни ва заминини астойдил севгувчи инсоннинг нигоҳини ҳис қиласиз. Изтироб тепчиб турган варақлардан сизнинг сокин қалбингизга ҳам бир эмраниш, безовталик кўчади.

Олим экологик муаммонинг энг муҳим жиҳатларидан бўлмиш инсон ва табиат ўртасидаги муносабат ҳақида баҳс юритади. Инсон — табиат—жамият, улар ўртасидаги мутаносиблик минг йиллардан бери алломаларни қизиқтириб келади. Ортга назар ташласак, инсон ва табиат орасидаги уйғунликнинг бузилиши қадимда ҳам кузатилган. Бироқ у пайт одамлар тангри инояти ила яратилмиш борлиқ ва мавжудот устидан ҳукмронлик қилишга журъат топишмаган ўзларида. Бизнинг асримизда худони унутиш туфайли калтабин ҳукмронлик вужудга келдики, бу ўз навбатида табиатни оғир фожиаларга гирифтор қилди. Бу кўргуликлар эндиликда инсоният бошига тушажак катта ҳалокатлардан дарак бериб турибди.

Биз табиатни Онага қиёслаймиз. Бу шоирона ташбеҳ эмас. Ҳақиқатанам, инсон табиатсиз, унинг саховатисиз нафақат жисмонан, балки руҳан яшолмайди. Руҳият дунёмизда пайдо бўлган дарзлар ўз навбатида табиатдаги ўзгаришлар билан боғлиқ. Шу боис Шахс камолотида экологик тарбия алоҳида ўрин эгалламоғи даркор. Олим айтмоқчи, «Экологик тарбия фақат ижтимоий масала бўлиб қолмасдан, балки энг муҳим ахлоқий масала ҳамдир».

Минтақадаги экологик мувозанатнинг бузилиши ирсиятга ҳам ўз таъсирини ўтказмай қолмади, албатта. Миллатнинг истиқболи хавф остида қолди. Бурунги замонларда Туронзамин фарзандлари закосидан дунё аҳли ҳайрат бармоғини тишлаган. Ана шу заковат яқин келажакда бўй кўрсатишига ишонгинг келади. Очуннинг яна қайтадан Туркистонга юз буриши, даҳоларнинг камоли учун ҳозирги авлодни том маънода соғлом вояга етказиш лозим. Рисоланинг «Инсон организми экологияси» қисмида муаллиф бу ҳақдаги кузатишларини ҳам батафсил баён этади.

Республикамиздаги экологик вазиятнинг аянчли аҳволга тушиб қолиши мустамлака даври асорати эканлиги барчага аён. Мустақилликка эришган эканмиз, юртимиз ва табиатимизнинг қисматига тўла масъул бўлишимиз жоизлигини англамоқ фурсати ҳам етди. Аждодларимизнинг хоки туроби ётган ва неча авлодларга Ватан бўлмиш муборак заминни кўзга тўтиё қилишга ўрганайлик. Сафар Ўтанов айтмоқчи, «Ҳар бир минтақада яшаётган туб аҳоли ўз она тупроғи, табиати ва унинг тақдири ҳақида қайғуриши, ғамхўрлик қилиши зарур. Ахир, табиатимизга ўзимиз меҳр қўймасак, бировлардан унга меҳрибонликни қандай қилиб талаб қила оламиз?»

Хуллас, жамиятнинг ахлоқан поклана бориши табиатнинг ҳам гуллаб-яшнашига олиб келишини олим ишонарли фактлар билан таҳлил этади. Китобча бизнинг лоқайдлик ва карахтликдан зада бўлган дилларимизга безовталик ва эмраниш олиб киради.

Аброр ХИДИРОВ,
Анвар ХИДИРОВ.

ХАЛҚ СЎЗИ
•
НАРОДНОЕ СЛОВО

خلق سوزی

• ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси
Олий Кенгаши Раёсати
ва Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар маҳкамаси.

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Абдунаби БОЙҚЎЗИЕВ, Эсргап БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Эркин ВОҲИДОВ, Миракмал МИРАЛИМОВ, Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ, Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Людмила ПОРФИРЬЕВА, Қулаҳмад РИЗАЕВ, Александр ТЮРИКОВ (масъул котиб, «Народное сово»), Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Муҳаммаджон ҚОРАБОЕВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

• МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Ленинград кўчаси, 19-уй.

• Таҳририятга ҳажми 7 қоғоздан ошган материаллар қабул қилинмайди. Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 0001 Буюртма Г — 184. 105.466 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди: 21.30.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6